

SARBANES-OXLEY ACT

- lagens påverkan på bolag i Sverige

Handledare:
Torbjörn Tagesson

Författare:
Sandra Gunnarsson
Annika Nilsson

FÖRORD

Detta är en magisteruppsats skriven vid Högskolan Kristianstad under våren 2005. Det har varit givande, lärorikt och roligt att genomföra studien, men också krävande. Det hade inte varit möjligt att genomföra uppsatsen utan de personer som hjälpt oss under arbetets gång, varför vi vill tacka dessa.

Vi vill rikta ett stort tack till alla våra respondenter som tagit sig tid för en intervju.

Vi vill även tacka Torbjörn Tagesson för värdefull handledning under arbetets gång.

Kristianstad 2005-06-06

Sandra Gunnarsson

Annika Nilsson

ABSTRACT

As an answer to the several accounting-scandals that happened in the USA a few years ago, a new law was enacted in 2002, the Sarbanes-Oxley Act. The act contains a number of provisions affecting the governance of a companies accounting and internal control which intern create a greater trust of the accounting system with the investors. The purpose of this paper is to investigate what kind of affects the law will have on companies in Sweden. The theories that this paper is based on are institutional theory, agency theory and transactions cost theory. Through these theories fourteen proposals have been developed. To conduct the investigation we have performed telephone interviews with the companies' CEO or a person who leads the project to implement Sarbanes-Oxley Act into the company. The answering frequency of this survey came to 75 percent. The result of the analysis is that there intends to be less affects on companies in Sweden than we first thought. The greatest affects of Sarbanes-Oxley Act seems to be the increasing costs for implementing the law. Nevertheless, we can state that the respondents are relative positive to the law even if they think they're not in need of some parts of the law.

SAMMANFATTNING

Som svar på de många redovisningsskandalerna som inträffat i USA de senaste åren utformades år 2002 en ny lag, Sarbanes-Oxley Act. Lagen ställer bland annat högre krav på bolagens interna kontroller och finansiella rapporter. Sarbanes-Oxley Act tillämpas dock inte bara på bolag i USA, utan även icke-amerikanska bolag som är registrerade hos SEC tvingas att följa lagens bestämmelser. Detta innebär att flera bolag i Sverige måste implementera lagen, som för icke-amerikanska bolag träder i kraft sommaren 2006.

Vi ville med undersökningen förklara hur bolag i Sverige påverkas av Sarbanes-Oxley Act. Utifrån tre teorier; institutionell teori, agentteori och transaktionskostnadsteorin, har vi utformat propositioner som försökt förklara Sarbanes-Oxley Act:s påverkan på bolagen.

Datainsamlingen genomfördes genom semistrukturerade intervjuer med nio bolag som implementerar Sarbanes-Oxley Act och sju kontrollbolag, vilka inte tvingas genomföra en anpassning till lagen. Då vår målpopulation var tolv bolag ur respektive grupp innebar detta en svarsfrekvens på 75 respektive 58 procent.

Undersökningen visade att bolag i Sverige kommer att påverkas av Sarbanes-Oxley Act, dock inte i den utsträckningen som vi först trodde. Studien visade att de största effekterna av Sarbanes-Oxley Act kommer att vara kraftigt ökade kostnader, både för implementeringen och upprätthållandet av bestämmelserna. Dock kan vi konstatera att respondenterna till stor del är positiva till lagen, men anser samtidigt att delar av den inte hade behövts i Sverige.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	7
1.1 BAKGRUND.....	7
1.2 PROBLEMDISKUSSION.....	7
1.3 PROBLEMFÖRMULERING.....	8
1.4 SYFTE.....	9
1.5 DISPOSITION.....	9
2. UPPSATSENS METOD	10
2.1 VAL AV METOD.....	10
2.2 VAL AV TEORI.....	10
2.3 KAPITELSAMMANFATTNING.....	11
3. SARBANES-OXLEY ACT	12
3.1 BAKGRUND.....	12
3.2 EN ÖVERBLICK AV SOX.....	13
3.2.1 Rapportering och intygande av finansiell information.....	13
3.2.2 Låneförbud.....	13
3.2.3 Revisorsrotation.....	14
3.2.4 Revisionskommitté och finansiell expert.....	14
3.2.5 Intern kontroll.....	15
3.3 KRITIK MOT LAGEN.....	15
3.4 KAPITELSAMMANFATTNING.....	16
4. TEORI	17
4.1 GRUNDLÄGGANDE TEORIER.....	17
4.1.1 Institutionell teori.....	17
4.1.2 Agentteorin.....	21
4.1.3 Transaktionskostnadsteorin.....	23
4.2 SAMMANSTÄLLNING AV PROPOSITIONER.....	27
4.3 KAPITELSAMMANFATTNING.....	28
5. EMPIRISK METOD	29
5.1 UNDERSÖKNINGSMETOD.....	29
5.2 DATAINSAMLING.....	30
5.2.1 Primärdata.....	30
5.2.2 Sekundärdata.....	30
5.3 AVGRÄNSNING OCH URVAL.....	31
5.4 BORTFALL.....	32
5.5 OPERATIONALISERING.....	32
5.6 UPPSATSENS GILTIGHET.....	34
5.6.1 Validitet.....	34
5.6.2 Reliabilitet.....	35
5.7 KAPITELSAMMANFATTNING.....	35
6. ANALYS	37
6.1 INLEDNING.....	37
6.2 FÖRÄNDRINGAR UR DET INSTITUTIONELLA PERSPEKTIVET.....	37
6.3 FÖRÄNDRINGAR UR AGENTTEORETISKT PERSPEKTIV.....	43
6.4 FÖRÄNDRINGAR UR TRANSAKTIONS KOSTNADSTEORETISKT PERSPEKTIV.....	47
6.5 DISKUSSION KRING LAGEN.....	50
6.6 SPEKULATIONER OM FEL I VÅR STUDIE.....	52
6.7 SAMMANSTÄLLNING AV PROPOSITIONERNAS RESULTAT.....	53
6.8 KAPITELSAMMANFATTNING.....	54

7. SLUTSATS	55
7.1 SLUTSATS OCH REFLEKTIONER	55
7.2 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING.....	57

REFERENSLISTA

BILAGOR

- BILAGA 1: BREV TILL BOLAGEN
- BILAGA 2: INTERVJUGUIDER

1. Inledning

I inledningskapitlet ges en kort bakgrund till uppsatsens ämne. Vidare förs en problemdiskussion som ligger till grund för problemformulering och syfte; hur Sarbanes-Oxley Act påverkar bolag i Sverige och hur bolagens benägenhet är att ta till sig bestämmelserna. Kapitlet avslutas med uppsatsens disposition.

1.1 Bakgrund

År 2001 och 2002 blev flera stora bolag, som till exempel Enron och WorldCom, satta i konkurs efter att flera oriktigheter i deras redovisning framkommit (Lander, 2004). Detta har väckt stort intresse för bakomliggande orsaker, om ansvarsförhållanden och om regelverkens ändamålsenlighet (Finansinspektionen, 2002). Anledningen till Enrons konkurs var bland annat att de använt bokföringsmetoder som kunde ifrågasättas och därigenom dolt skulder för att kunna visa en bättre ekonomisk ställning än de egentligen hade (Pehrson, 2002). Skandalerna skadade investerares förtroende för trovärdigheten i informationen som tillhandahölls av USA:s publika bolag. Som svar på dessa och andra skandaler utformade Michael G. Oxley och Paul S. Sarbanes en lag i form av Sarbanes-Oxley Act (fortsättningsvis förkortat SOX) (Hartmann, 2004). Lagen syftar till att återuppbygga investerarnas förtroende för aktiemarknaden och säkerställa att innehållet i bolagets finansiella rapportering och annan information överensstämmer med verkligheten. SOX omfattar aktiebolag som är registrerade hos SEC, vilket är samtliga amerikanska och icke-amerikanska bolag som har inregistrerat aktier eller ADR¹ för handel på amerikansk börs eller marknadsplats eller bolag som har påbörjat ett förfarande för att erbjuda värdepapper för spridning till en bredare krets i USA. Således kommer lagen även att beröra en rad bolag i Sverige med aktier som handlas i USA. (Svernlöv & Blomberg, 2003)

1.2 Problemdiskussion

De bolag i Sverige som berörs av SOX kommer tvingas till flera förändringar. De kommer bland annat att bli tvingade att tillsätta oberoende revisionskommittéer, byta huvudansvarig revisor vart femte år och kräva att VD och ekonomichef intygar redovisningens riktighet. (Svernlöv & Blomberg, 2003) Dessa förändringar, för att anpassa sin redovisning till lagen, kommer att innebära betydande kostnader för bolagen (Nyhetsbyrån direkt, 2004). Enligt Beck-Friis (2005) beräknas implementeringen av SOX kosta det genomsnittliga storbolaget i USA åtta miljoner dollar. Bolag i Sverige, såsom ABB och Astra Zeneca, beräknar däremot få kostnader upp mot 50 miljoner dollar (Nyhetsbyrån Direkt, 2004). Dessa kostnader kan bland annat grunda sig i att bolagen får avsätta mycket personal för att arbeta med implementeringen av lagen. Astra Zenecas informationschef menar att bolaget har 50 personer som enbart arbetar med Sarbanes-Oxley Act. (Hammarström, 2005) Ökat ansvar hos VD och ekonomichef,

¹ American Depository Receipts

som vid vårdslöshet kan leda till höga böter eller fängelsestraff, skulle kunna medföra krav på högre kompensationer. Byte av revisor skulle kunna ge merkostnader i form av den tid det tar för revisorn att lära känna bolaget.

Flera av förändringarna står dessutom i strid mot den svenska lagstiftningen, vilket innebär att bolagen kan komma att bryta mot de svenska reglerna. Till exempel måste bolagens styrelser tillsätta en revisionskommitté, vari inga anställda får ingå. Detta ställer till problem då en av SOX:s sektioner säger att om ingen revisionskommitté utses skall hela styrelsen anses vara revisionskommitté. Den svenska lagstiftningen tillåter dock att VD och arbetstagarrepresentanter ingår i styrelsen, varför konflikt mellan lagstiftningarna uppstår. (Nihlén & Pihl, 2002) Blix, Danielsson, Nihlén & Åkersten (2002) anser att en annan konflikt som uppstår mellan lagarna är att enligt SOX utses revisor av revisionskommittén och enligt aktiebolagslagen av bolagsstämman.

Det mest omfattande kravet SOX ställer är att bolagen skall införa en intern kontroll och dokumentera alla processer och risker detaljerat (Levander, 2005). Enligt Deloitte (2005) är det denna del som kräver mest arbete för de berörda bolagen. De icke-amerikanska bolagen skulle ha tagit lagen i bruk den 15 juli 2005 men USA har nu gett dessa bolag ett år till att förbereda sig (Levander, 2005). Då bolagen, till alldeles nyligen, var inställda på att lagen skulle börja tillämpas 2005 bör bolagen ha kommit så långt i implementeringen att det går att undersöka effekterna av SOX på bolagen.

Enligt en undersökning har det konstaterats att de ökade kostnaderna som uppkommer i och med anpassningen till SOX, kan komma att få publika bolag att avnotera sig och bli privata (Pomery, 2004). Herz (2004) menar också att en stor effekt av införandet av SOX kan bli att färre och färre bolag vill bli publika för att undvika kraven och övervakningen som SOX medför. Både TeliaSonera och Swedish Match har det senaste året avnoterat sig från USA-börsen och enligt Tulin (2004) beror detta bland annat på SOX:s stränga redovisningsregler.

Förändringarna i och med anpassningen till SOX kommer sammanfattningsvis att ge stora effekter i de berörda bolagen. I denna uppsats vill vi belysa dessa effekter och se hur de påverkar bolagen. Beror ovan nämnda avnoteringar på kravet att anpassa sig till SOX? Hur ställer sig bolagen till lagkonflikterna mellan SOX och den svenska lagstiftningen? Kommer ökat ansvar hos VD och ekonomichef leda till högre kompensationer och svårare rekrytering? Vilken påverkan har de strängare straffen på individernas beteende?

1.3 Problemformulering

Hur påverkas bolag i Sverige av bestämmelserna i SOX?

1.4 Syfte

Syftet med uppsatsen är att studera vilka kostnads- och beteendeeffekter SOX har på bolag i Sverige som tvingas anpassa sig till lagen och hur bolagens benägenhet är att ta till sig bestämmelserna.

1.5 Disposition

I kapitel två redogörs för uppsatsens metod och vidare motiveras vårt val av teorier som ligger till grund för utformade propositioner om effekter som kan uppstå av SOX hos bolag i Sverige.

I kapitel tre ges en grundläggande beskrivning av SOX och dess bestämmelser som rör bolag som måste anpassa sig till lagen. Slutligen redogörs för kritik som uppkommit mot SOX.

Kapitel fyra beskriver de teorier uppsatsen grundar sig i; institutionell teori, agentteori och transaktionskostnadsteori, vilka mynnar ut i fjorton propositioner.

Kapitel fem innehåller uppsatsens empiriska metod. Här motiveras varför vi använder intervjuer för att samla in primärdata och hur vi gått till väga vid urval av respondenter. Vidare visas genom en operationalisering hur vi skall undersöka de utformade propositionerna. Avslutningsvis behandlas uppsatsen giltighet, det vill säga dess validitet och reliabilitet.

I kapitel sex sammanfattas insamlad data och vidare ges en analys av resultatet.

I kapitel sju dras slutsatser av det analyserade materialet samt ges förslag på fortsatt forskning.

2. Uppsatsens metod

I detta kapitel redogörs för uppsatsens metod samt alternativa metoder. Vidare motiverar vi vårt val av teorier som ligger till grund för formulerade propositioner.

2.1 Val av metod

Uppsatsen syftar till att undersöka hur SOX kommer att påverka bolag i Sverige. Vi använder oss av det deduktiva angreppssättet då vi tar utgångspunkt i teorier för att utveckla propositioner (Holme & Solvang, 1997). Enligt Ramberg (1997) är det dock svårt att vara renodlat deduktiv utan några inslag av induktion. Han framhåller att det är nästintill nödvändigt att samla in ny empirisk kunskap under uppsatsens gång. I enlighet med detta anser vi att vår metod även har drag av det induktiva angreppssättet, som innebär att man utgår från empirisk fakta (Lundahl & Skärvad, 1999). Detta då vi behövde mer information för att skapa propositioner och därför utförde en förberedande intervju med en SOX-insatt person, Niklas Vangstad från Ernst & Young. Enligt Saunders, Lewis & Thornhill (2003) har den deduktiva inriktningen ett mer förklarande syfte medan den induktiva inriktningen tenderar att vilja skapa förståelse. I och med den förberedande intervjun vill förståelse skapas medan uppsatsens undersökning har ett förklarande syfte. Vi vill förklara vilka effekter SOX-lagstiftningen har på bolag i Sverige som tvingas anpassa sig till lagen.

Området kring SOX:s påverkan på bolag i Sverige är relativt outforskat. Vi har funnit tre svenska uppsatser som tidigare har behandlat ämnet, Frykmer & Liedén (2004), Johansson & Klang (2004) och Hobler, Holmqvist & Paulsson (2004). Dessa uppsatser har dock en snävare avgränsning än vad vår studie har, då de förstnämnda endast studerar effekter av lagens sektion 404 medan den sistnämnda endast studerar implementeringen av lagen i en viss koncern. Då bolag i Sverige egentligen skulle börjat tillämpa lagen 2005 bör de redan ha gjort justeringar eller vidtagit åtgärder till följd av den nya lagen som skulle ha trätt i kraft. Således borde vissa effekter kunna undersökas medan andra effekter borde kunna indikeras om.

För att kunna besvara uppsatsens frågeställning och därmed uppfylla studiens syfte behövde vi samla in empirisk data om vårt undersökningsområde och få en bild av hur bolagen ser på implementeringen av SOX. Därför valde vi att genomföra intervjuer med våra respondenter då det kan ge en bra bild av bolagens situation som sedan kan tolkas för att kunna beskriva och analysera i uppsatsens senare avsnitt. Ett mål med uppsatsen är att kunna beskriva och förklara förändringarna som sker i bolagen till följd av bestämmelserna i SOX.

2.2 Val av teori

Med antagande om att bolag påverkas av institutionella förändringar, som till exempel lagstiftningar, har vi valt att angripa vår frågeställning med en teoretisk förankring.

Teorier är slutresultat av vetenskapliga undersökningar. De kan ses som ett antal relaterade begrepp med vars hjälp verkligheten kan förklaras. (Lundahl & Skärvad, 1999) Vi har baserat studien på tre teoretiska grunder; institutionell teori, agentteori och transaktionskostnadsteori.

Den institutionella teorin behandlar bland annat förståelsen för en institutions karaktär och hur den påverkar individens beteenden (Kjær, 2002). DiMaggio & Powell (1983) menar att institutionella förändringar påverkar organisationer på olika sätt. Med denna teori vill vi skapa oss en förståelse för vad SOX har för påverkan på bolagen och vilka beteenden som skapas hos bolag utifrån att SOX är tvingande. Vi vill även se hur bolagen tar till sig förändringarna.

Utgångspunkten i agentteorin är att principal och agent har olika preferenser och mål och teorin behandlar hur principalen skall få agenten att agera i principalens intresse. Agentteorin förklarar hur kontrakt kan utformas för att få individer att arbeta mot samma mål. (Anthony & Govindarajan, 2003) Med hjälp av agentteorin vill vi visa hur förändringar i individers beteende uppkommer till följd av implementeringen av SOX.

Transaktionskostnadsteorin behandlar de kostnader som uppkommer vid skapande av kontrakt för att genomföra en transaktion på marknaden. (Nygaard & Ravn, 2002) Med denna teori vill vi studera om implementeringen av SOX bidrar till ökade eller minskade kostnader och inom vilka områden så kan ske.

Ytterligare en teori som inledningsvis var aktuell för att finna förklaringar till vår frågeställning var spridningsteorin (diffusion theory). Denna försöker förklara hur och varför någon tar till sig en innovation (Bjørnenak, 1997), till exempel hur SOX sprids bland bolag i olika länder. Dock kommer uppsatsen inte att beröra spridningen av SOX, då vi inriktar oss på bolag i Sverige som tvingas anpassa sig till bestämmelserna.

2.3 Kapitelsammanfattning

För att realisera uppsatsens syfte använder vi oss i huvudsak av det deduktiva angreppssättet, då vi utgår från teorier. Dock har vi inslag av induktion då en förberedande intervju genomfördes. För att få utförlig information om de berörda bolagen, som sedan kan analyseras, har vi utfört intervjuer. Dessa ger oss en bra grund för att kunna beskriva och förklara förändringarna som sker i bolagen. Vi har utgått från tre teorier för att försöka förklara hur bolag i Sverige påverkas av SOX. Dessa är institutionell teori, agentteori och transaktionskostnadsteori.

3. Sarbanes-Oxley Act

För att en djupare förståelse för uppsatsens område skall uppnås, ges i detta kapitel en övergripande bild av lagstifningen Sarbanes-Oxley Act. Först förklaras lagens uppkomst och fortsättningsvis följer en överblick av de olika bestämmelserna i lagen som påverkar bolag som är registrerade hos SEC. Avslutningsvis redogörs för kritik som riktats mot lagen.

3.1 Bakgrund

I juli 2002 skrev president George W. Bush på ”Sarbanes-Oxley Act of 2002”. Lagen tillkom efter de konkurser som drabbat flera stora bolag som Enron och WorldCom och där massiva redovisnings- och andra oriktigheter avslöjats. Lagen förändrade bland annat ansvaret för chefer, bestämmelserna för revisionsbolagen som reviderar publika bolag och bolagens rapportering. (Lander, 2004) SOX har ett vidsträckt tillämpningsområde och tillämpas på amerikanska och icke-amerikanska publika bolag som har värdepapper för handel på amerikansk börs eller marknadsplats eller som har initierat ett förfarande att erbjuda värdepapper för spridning till en bredare krets i USA (minst 300 amerikanska ägare). Detta innebär att även bolag i Sverige kommer att påverkas av lagen. (Svernlöv & Blomberg, 2003)

Lagens syfte är att återställa investerarnas förtroende och försäkra att bolagets information som lämnas till aktiemarknaden stämmer överens med verkligheten (IFLR, 2002). Då SOX kräver en mer omfattande internrapportering blir det lättare för ägare och ledning att ha insyn i verksamheten (Törngren, 2004). Enligt IFLR (2002) skall dessa mål uppnås genom fyra huvudsakliga åtgärder:

- Strängare krav på finansiell rapportering.
- Högre krav på revisorers oberoende och professionalism i deras revision.
- Krav på bolags strukturer som skall övervaka revisionen och rapporteringen till marknaden.
- Strängare straff för brott mot SOX.

Idag anpassar allt fler svenska börsbolag sin bolagsstyrningsstruktur till SOX, trots att de inte är börsnoterade i USA och inte behöver det. Detta beror mycket på att marknads krav växer och det kan leda till att investerare och andra externa intressenter kan se bolag som följer SOX som ett ”a-lag”. De bolag som inte följer marknads krav riskerar att hamna i börsbolagens ”b-lag”. (Ernst & Young, 2005)

De europeiska bolagen skulle egentligen börjat lyda under SOX den 15 juli 2005, men på grund av att bolagen är tillräckligt belastade med att implementera IASB:s²

² International Accounting Standard Board

redovisningsregler IFRS³, har SEC givit dem ett år till att förbereda sig (Levander, 2005, Offshore Investment, 2005).

3.2 En överblick av SOX

SOX innehåller bestämmelser som rör både bolagen som är registrerade hos SEC och revisorerna som reviderar dessa bolag. Detta innebär att även de svenska revisionsbyråerna kommer att lyda under den nya lagstiftningen. Eftersom uppsatsen enbart kommer att behandla lagens effekt på bolagen, redogörs nedan endast för de bestämmelser i SOX som berör dessa.

3.2.1 Rapportering och intygande av finansiell information

En av de viktigaste bestämmelserna i den nya lagen är sektion 302, som innebär att VD och ekonomichef, i varje årsredovisning och kvartalsrapport, skall intyga att de har granskat rapporten och att den, så vitt de vet, är riktig. De skall också intyga att den ekonomiska informationen i rapporten, så vitt de vet, ger en rättvisande bild av bolagets finansiella tillstånd, verksamhetens resultat och kassaflödet för bolaget under den period som rapporten avser. (Lander, 2004)

Enligt SOX 906 måste VD och ekonomichef även intyga att de finansiella rapporterna uppfyller kraven i the Exchange Act⁴. Sektionen begär också att de skall intyga att informationen som finns i rapporten ger en rättvisande bild av det finansiella tillståndet. Straffen för vårdslöst intygande är dryga böter (högst tio miljoner kr) och upp till 10 års fängelse. Vid uppsåtligt intygande av en rapport som inte ger en rättvisande bild kan konsekvenserna bli böter upp till 50 miljoner och fängelse upp till 20 år. (Svernlöv & Blomberg, 2003)

Enligt sektion 409 är ett bolag som lyder under SOX skyldigt att löpande offentliggöra väsentliga förändringar av sin finansiella ställning eller verksamhet (Svernlöv & Blomberg, 2003). Dessa förändringar skall snabbt tillhandahållas offentligheten för att det skall vara aktuell information (Sarbanes-Oxley Act, 2002). SOX kräver också, enligt sektion 401, att alla transaktioner som inte syns på balansräkningen skall rapporteras (Svernlöv & Blomberg, 2003).

3.2.2 Låneförbud

Enligt sektion 402 förbjuds bolag som berörs av lagen att erbjuda, upprätthålla eller avtala om personliga lån till styrelseledamot eller ledningen. (Lander, 2004) Penninglån som redan lämnats när SOX trädde i kraft blir dock inte förbjudna, under förutsättning att någon betydande förändring av villkoren inte sker eller att de inte förnyas efter ikraftträdandet av SOX. Sektionen innebär att ett antal ersättningsformer förbjuds för

³ International Financial Reporting Standards

⁴ Amerikansk värdepapperslagstiftning från 1934

chefer, till exempel lån för att förvärva optioner eller aktier i bolaget samt bostadslån för arbetsledare som måste flytta för att tillträda ny tjänst. (Svernlöv & Blomberg, 2003)

3.2.3 Revisorsrotation

De nya reglerna kräver också att huvudrevisorn skall rotera efter fem år hos klienten och får dessutom inte arbeta med bolaget under den närmsta femårsperioden. Medrevisorer måste rotera efter sju år och måste därefter ta en tvåårig timeout från bolaget. (Lander, 2004) Reglerna om revisorsrotation stämmer dåligt överens med de svenska reglerna. Enligt aktiebolagslagen 10:20 får en revisor endast väljas för en fyraårsperiod men kan dock väljas om för ytterligare perioder. (Svernlöv & Blomberg, 2003) Om bolagen i Sverige istället byter revisor var fjärde år skulle de följa båda lagarna. Detta kan bli en stor förändring för de bolag som varje period väljer om den sittande revisorn.

3.2.4 Revisionskommitté och finansiell expert

Sedan 1978 kräver amerikansk lag att bolag som är noterade vid New York-börsen måste ha en revisionskommitté (Svernlöv & Blomberg, 2003). Det som är nytt med SOX är att lagen, enligt sektion 301, kräver att om ingen revisionskommitté är utsedd skall hela styrelsen anses vara revisionskommittén. Någon sådan regel finns inte i svensk lagstiftning. En revisionskommitté är en kommitté som har tillsats av och med styrelseledamöter i ett bolag. Dess uppgifter är att övervaka den redovisningsmässiga och finansiella rapporteringsprocessen från bolaget och revisionen av finansiella rapporter. Ingen som ingår i revisionskommittén får samtidigt vara anställd i bolaget vilket kan ställa till det för bolag i Sverige då svensk lagstiftning tillåter VD och arbetstagarrepresentanter att ingå i styrelsen. Om ett bolag i Sverige, som skall lyda under SOX, inte utsett någon revisionskommitté skall alltså styrelsen agera revisionskommitté vilket den inte kan om den innehåller ledamöter i form av ovan nämnda befattningar. (Nihlén & Pihl, 2002) Vangstad (2005.04.27) och Ingestedt (2005.04.15)⁵ menar dock att det är de nya reglerna som gäller, om bolaget är registrerat hos SEC, och att de svenska reglerna får ge vika.

Enligt SOX är revisionskommittén direkt ansvarig för att tillsätta revisorer, kompensationen till dessa samt att utföra tillsyn över revisorernas arbete. Detta strider mot svensk lag då det enligt aktiebolagslagen är bolagsstämman som utser och avsätter revisorn och bestämmer dess kompensation. I Sverige är det Revisorsnämnden som har tillsyn över revisorerna. (Nihlén & Pihl, 2002)

Sektion 407 innebär att ett bolag måste offentliggöra om det finns en så kallad finansiell expert i bolagets revisionskommitté. Detta skall göras genom att bolaget, i sin årsredovisning, skall ange: om det finns åtminstone en person i bolagets revisionskommitté som uppfyller kraven för en finansiell expert eller om det inte är så,

⁵ Telefonintervju med Ingestedt, U., jurist på FAR, utförd av två kollegor, 2005.04.15.

måste bolaget ange skälet därtill. (Lander, 2004) Det är bolagets styrelse som skall bedöma huruvida det finns någon finansiell expert i revisionskommittén. För de bolag som inte har någon revisionskommitté anger SOX att styrelsen skall ange om det inom styrelsen finns någon person som kan betraktas som finansiell expert. (Nystrand & Tufvesson Shuck, 2004)

Att det finns en finansiell expert i revisionskommittén befriar inte de andra medlemmarna i kommittén från ansvar. En person skall inte på grund av dess finansiella expertis anses ha mera långtgående skyldigheter eller ansvar än vad som åligger de andra styrelsemedlemmarna. Dock bör noteras att en styrelseledamot med särskild expertis, enligt svensk bolagsrätt, kan få ett utökat ansvar i frågor som faller inom personens expertisområde. Vidare menar författarna att den som är styrelseledamot i ett icke-amerikanskt bolag som berörs av SOX bör vara väl medveten om att han eller hon, precis som styrelseledamöter i ett amerikanskt bolag, kan ådra sig skadeståndsskyldighet enligt amerikansk värdepapperslagstiftning. (Nystrand & Tufvesson Shuck, 2004)

3.2.5 Intern kontroll

Sektion 404 kräver att varje årsredovisning skall innehålla en rapport angående den interna kontrollen. Denna rapport skall innehålla ett uttalande om ledningens skyldighet att inrätta och upprätthålla en korrekt intern kontrollstruktur och procedurer för finansiell rapportering. Dessutom skall rapporten innehålla en bedömning av effektiviteten i de nämnda strukturerna och procedurerna. (Blix med flera, 2002, Sarbanes-Oxley Act, 2002) Det är också denna sektion i lagen som skapat mest uppmärksamhet och den sektion som kräver mest resurser för bolagen (Deloitte, 2005; KPMG, 2005). Vangstad (2005.04.27) menar att denna sektion innebär ett helt nytt arbetssätt för bolagen då allting skall dokumenteras på detaljnivå och alla väsentliga processer skall riskanalyseras av ledningen. Alla kontroller som bolagen utför skall även kunna bevisas att de utförts varför även de behöver dokumenteras (Vangstad, 2005.04.27).

3.3 Kritik mot lagen

SOX:s regler är utformade för att minska redovisningsbedrägerier och öka investerarnas förtroende. Dock har lagen mött väldigt mycket kritik från olika håll. Cullinan (2004) menar att SOX helt och hållet är ett resultat av fokusering på specifika aspekter av Enron fallet. Författaren menar också att lagstiftningen missade ett tillfälle att inrikta sig mer på allmänna brister i revisionsprocessen. Lagen hade kunnat utformas för att reglera fler områden och inte enbart för att förhindra en ny Enron skandal. (Cullinan, 2004) McMillan (2002) menar också att SOX är bristfällig eftersom den skall tillföra bättre kontroll men den behandlar dock inte all den kontroll som kan behövas inom ett bolag. Francis (2004) menar att SOX blev framtagen hastigt och ogenomtänkt efter konkurserna av Enron och Andersen. I Kindahl (2004) intervjuas Lindquist som menar

att lagen är för detaljerad och överdriven. Han tror att man även fortsättningsvis kan lura systemen om man så vill.

Det har ifrågasatts om aktörerna på Europas finansmarknad klarar att implementera lagen då de har fullt upp med att anpassa sig till andra nya reglerverk, så som IFRS (Törngren, 2004). I Törngren (2004) hävdar David Jessup dock att bolagen inte har något val utan måste implementera SOX. Dessutom vill EU att den europeiska redovisningen skall ha lika hög kvalitet som den i USA, varför en anpassning är nödvändig (Herolf, 2004). En anpassning till lagen kräver omfattande investeringar då lagen påverkar en stor del av verksamheten. Enligt Törngren (2004) är det dock lika bra att investera ordentligt i att anpassa sig till lagen då en halvdan anpassning endast är att skjuta upp problemet.

3.4 Kapitelsammanfattning

Sarbanes-Oxley Act uppkom efter att åtskilliga redovisningsskandaler uppdagades bland flera stora bolag i USA under början av 2000-talet. Lagen är till för att återställa investerares förtroenden för bolagen och för att försäkra riktigheten i informationen som de lämnar till aktiemarknaden. Lagen tillämpas på bolag som är registrerade hos SEC, vilket innebär att även bolag i Sverige kommer att påverkas av lagen. Lagen medför flera förändringar för bolagen, bland annat ett ökat ansvar för chefer, krav på god intern kontroll, strängare regler för revisorsrotation och krav på att inneha en revisionskommitté. Stark kritik har dock riktats mot lagen, bland annat anses lagen vara ogenomtänkt och alltför detaljerad.

4. Teori

Denna del av uppsatsen redogör för de teorier som arbetet bygger på. Utifrån institutionell teori, agentteori och transaktionskostnadsteori har propositioner angående SOX:s påverkan på bolag i Sverige utformats. Kapitlet avslutas med en sammanställning av samtliga propositioner.

4.1 Grundläggande teorier

Det kan bli stora omställningar för ett bolag då de måste anta en ny lag. Att SEC påtvingar bolagen SOX kan anses vara en institutionell press och olika bolag kan ge olika sorters respons på tvånget. Då lagen även påverkar enskilda individer i bolagen kan deras beteende komma att förändras. Om lagen ställer krav som leder till stora omstruktureringar i bolaget kan det leda till höga kostnader. För att undersöka vilken påverkan SOX har på bolag i Sverige används tre olika teorier vilka presenteras nedan och utifrån dem ställer vi fjorton propositioner.

4.1.1 Institutionell teori

Organisationer har en förmåga att anpassa sig till den egna organisationens interna mål och även till det omgivande samhällets värderingar (Hatch, 2002). Organisationer har alltid förändrats men förr var det vanligare att dessa förändringar berodde på att de ville åstadkomma effektivitet. Idag sker fler politiska förändringar i organisationer för att skapa likheter. (DiMaggio & Powell, 1983)

DiMaggio & Powell (1983) menar att institutionella förändringar förekommer på tre olika sätt i organisationer, vilka är; regulativa aspekten, som hänvisar till regler som grundar sig i olika politiska och externa restriktioner, vilka organisationerna är tvingade att följa; normativa aspekten, som grundar sig i yrkesmässiga grupperns gemensamma normer; och imiterande aspekten, där organisationer anammar andras framgångsrika koncept för att undkomma sin egen osäkerhet. Då denna uppsats behandlar förändringar i organisationer som är framtvingade av en lag, kommer i huvudsak det regulativa perspektivet att beröras. Häri anser Kjær (2002) att det går att uppfatta statens påverkan, vilken reglerar verksamheter genom lagstiftning och politik.

Oliver (1991) har introducerat en teoretisk referensram för hur relationen mellan institutionella påtryckningar och bolags strategiska respons till den samma kan studeras. Även Scott (1987 (refererad ur Goodstein, 1994)) anser att ledningen i ett bolag förväntas reagera på institutionella påtryckningar genom att ta rationella strategiska beslut. Oliver (1991) beskriver fem olika strategiska beteenden som organisationer kan anta som reaktion på påtryckningar att de skall anpassa sig till en viss institutionell miljö, till exempel som när bolag tvingas anpassa sig till SOX. Flera författare stödjer Olivers (1991) teorier (Clemens & Douglas, 2005; Goodstein, 1994; Ingram & Simons, 1995; Modell, 2001) Tabell 4.1 visar en sammanfattning av dessa strategiska beteenden;

samtycke, kompromiss, undvikande, trots och manipulation. Varje strategi har flera olika taktiker för att kunna genomföras. De strategiska beteendena är, enligt Oliver (1991), olika mycket aktiva i sitt sätt att ge respons på en institutionell press. Ju längre ner i tabellen desto mer aktiva strategier.

Tabell 4.1
Strategiska reaktioner på institutionella processer

Strategier	Taktiker	Exempel
Samtycke	Vana	Följa osynlig, ta-för-givna normer
	Imitation	Imitera institutionella modeller
	Lyda	Lyda regler och acceptera normer
Kompromiss	Balansera	Balansera förväntningarna på beståndsdelarna
	Stilla	Försona och tillmötesgå institutionella faktorer
	Förhandla	Förhandla med institutionella intressenter
Undvikande	Dölja	Dölja att anpassning inte sker
	Konsolidering	Minska att utsättas för institutionella inspektioner
	Undkomma	Ändra mål, aktiviteter eller domän
Trots	Avvisa	Ignorera tydliga normer och värderingar
	Utmana	Strida mot regler och krav
	Attackera	Angripa källan för den institutionella pressen
Manipulation	Inval	Importerera influerande beståndsdelar
	Influera	Forma värderingar och kriterium
	Kontrollera	Dominera över institutionella beståndsdelar och processer

Källa: Oliver (1991), s. 152. (Fritt översatt)

Med den första strategin, samtycke, menar Oliver (1991) att organisationer ofta samtycker till institutionella påtryckningar. Organisationer har blivit mer medvetna om allmänhetens intresse och vill inte trotsa lagar då konsekvenserna, för att till exempel inte rätta sig efter en ny lag, kan vara starkt kännbara. Chansen att organisationer samtycker till en ny lag är högre ju strängare straff som utdelas om anpassning inte sker. (Oliver, 1991) Bolag i Sverige, som idag kommer att bli tvingade att anpassa sig till SOX, borde därför enligt teorin acceptera detta. Om de inte följer SOX:s regler vet bolagen att de först och främst kan få höga böter och/eller fängelsestraff. De kan dessutom riskera att hamna i det, i kapitel tre, nämnda "b-laget". De bolag som SOX berör är generellt stora vilket, enligt Goodstein (1994) och Ingram & Simons (1995), leder till mindre motstånd mot institutionella förändringar då stora bolag lättare drar till sig uppmärksamhet från allmänheten. Oliver (1991) menar också att bolag som känner stor press att anpassa sig efter till exempel en lag, och som dessutom kan vara beroende av att anpassa sig efter den, tenderar att vara svaga i sitt motstånd till påtryckningen. De

bolag som måste anpassa sig till SOX är beroende av att göra så om de vill fortsätta sin handel på den amerikanska marknaden varför de borde samtycka till lagen.

Proposition 1: Bolag samtycker till lagen då SEC tvingar dem till det.

DiMaggio & Powell (1983) beskriver hur organisationer kan komma att imitera andra organisationer som är framgångsrika, vilket Oliver (1991) har med som en taktik till samtycke. Likaså kan bolag hellre vilja klassa sig som ett ”a-lag” varför de, utan krav, kan tänka sig att implementera SOX, bara för att visa investerare att även deras finansiella rapportering är att lita på (Ernst & Young, 2005). Clemens & Douglas (2005) stödjer detta då deras undersökning visade att ett bolag kan få sämre rykte om de inte anpassar sig efter de påtryckningar som institutioner utför.

Proposition 2: Bolagen hade, utan krav, ändå implementerat SOX

Strategin om att kompromissa handlar om att organisationer konfronterar de institutionella kraven och gör det genom att försöka balansera, tona ner eller förhandla kravet. Att balansera menas att organisationen försöker anpassa uppdragsgivarens intresse med de institutionella kraven. Att tona ner kraven innebär till exempel att ett bolag fortsätter producera en produkt fastän kravet var att de skulle sluta med det. Dock avsätter de tid till att undersöka hur de kan utforma produkten så att den passar de institutionella förväntningarna. Den sista taktiken handlar om att en organisation förhandlar om kraven de har på sig för att försöka reducera dem. (Oliver, 1991) Carpenter & Feroz (2001) fann i sin undersökning att två av de fyra stater som de studerat antog strategin kompromiss då de skulle anta ett nytt redovisningssystem. Staterna var inte helt överens med systemets funktion varför de ville kompromissa bort kraven. En effekt av SOX:s regler på bolag i Sverige är att regelverken inte alltid samspelar. Ett sätt för dessa att få fortsätta tillämpa en svensk regel kan vara att just kompromissa med SOX:s regelverk. Regeln om revisorsrotation kan få stå som exempel då den, som nämnt ovan, går att samverka med ett par justeringar.

Proposition 3: Bolag försöker kompromissa om lagen när de inte är överens med den samma.

Den tredje strategin, undvikande, definieras som ett försök av organisationer att inte behöva anpassa sig till de institutionella kraven. En organisation som inte riktigt överensstämmer med kraven kan komma att försöka dölja det. Till exempel kan ett bolag visa att de förbereder en anpassning till ett krav men aldrig ha för avsikt att implementera det. Ett mer dramatiskt sätt att undvika anpassning är att försöka komma undan de institutionella kraven, kanske genom att göra sig av med den del som kravet gäller eller att ändra sina mål eller sysselsättningar. (Oliver, 1991) Ett sätt att undvika SOX:s regler är att avnotera sig från den amerikanska börsen vilket det, enligt Tulin

(2004), är ett par svenska bolag som har gjort och rykten pekar ut fler flyktkandidater. Detta har, enligt författaren, bland annat sin grund i de höga kostnader som implementeringen av SOX medför. Enligt Offshore Investment (2005) finns det intresse hos bolagen i Europa om att det skall vara enklare att avregistrera sig från SEC för att på så vis undvika att behöva anpassa sig till bestämmelserna i lagen. I Tulin (2004) anser sig Ekenstam se att det finns svenska bolag som avstår notering i USA beroende på nya lagar. Hon har också observerat att bolag funderar på att avnotera sig av samma skäl.

Proposition 4: SOX:s regler och kostnaderna för att implementera dessa kan få bolag att avstå från handel på den amerikanska marknaden.

Med den fjärde strategin, trots, menar Oliver (1991) att trotsa krav är en mer aktiv form av att visa motstånd till institutionella processer. Den första taktiken för att trotsa ett krav är att avvisa eller ignorera det. Detta kan ske om en organisation anser att deras interna mål skiljer sig dramatiskt från institutionens värderingar eller krav. En mer verkande taktik är att utmana regler och normer. En annan taktik är att attackera de institutionella värderingarna genom att angripa, förringa eller kritisera dem. Enligt Offshore Investment (2005) anser många europeiska bolag att en anpassning till amerikanska regler innebär extra kostnader utan att medföra ökade fördelar, vilket vi tror kan komma att få bolag att avstå från att implementera de delar som kostar mer än de gör nytta.

"I ett avseende finns det en direkt konflikt mellan SOA och aktiebolagslagen (ABL): Enligt SOA utses revisor av revisionskommitté och enligt ABL av bolagsstämman." (Blix med flera, 2002, sid. 1)

Eftersom SOX, på vissa områden, strider mot den svenska lagstiftningen kan bolagen dessutom komma att visa motstånd mot den nya lagen och bortse från de bestämmelserna i SOX som strider mot den svenska lagstiftningen.

Proposition 5: Bolag kan komma avstå från att implementera vissa av bestämmelserna i SOX.

Den strategin som gör mest motstånd till institutionella påtryckningar är dock, enligt Oliver (1991), manipulation. Den avser att verkligen försöka förändra eller utöva makt över de regler som de förväntas följa eller den institution som är upphov till att genomdriva reglerna. Manipulation kan definieras som ett medvetet försök till att influera eller kontrollera de institutionella påtryckningarna. En organisation kan till exempel försöka influera institutionen med bolagets värderingar för att försöka minska påtryckningarna från den samma. Vi har valt att inte utforma någon proposition utefter

denna strategi då det varit svårt att finna stöd för strategin hos olika författare. Varken Goodstein (1994) eller Ingram & Simons (1995) kunde identifiera någon manipulativ strategi i sina undersökningar, vilket visar på att det kan vara en ovanlig strategi. Dessutom kan strategin vara svår att fånga empiriskt.

4.1.2 Agentteorin

Agentteorin inriktas på relationen mellan två individer; principalen och agenten. Principalen vill få ett uppdrag utfört och agenten åtar sig att utföra uppdraget åt denne. (Ravn, Nygaard & Kristensen, 2002) Ett antagande i agentteorin är att alla individer agerar i självintresse (Anthony & Govindarajan, 2003) och principalen kan därför inte vara säker på att agenten helt delar hans eller hennes intresse i det aktuella fallet. Principalen vill därför ha en säkerhet för att agenten arbetar i hans eller hennes intresse. Detta görs genom att kontrakt utformas. (Ravn med flera, 2002) I ett bolag är aktieägarna principaler och VD är agent. Aktieägarna anställer VD och förväntar sig att han eller hon skall agera i deras intresse. Agentteorin förklarar hur kontrakt och incitament skall utformas för att motivera individer att uppnå målöverensstämmelse. (Anthony & Govindarajan, 2003)

Det finns grundläggande antagande om beteende och information. Agentteorin antar att både agent och principal är *nyttomaximerande*, vilket innebär att båda parterna agerar för att få ut maximal nytta. Detta gör att bidrag och belöning blir centrala begrepp i teorin. Agenten vill ha belöning från principalen för sitt bidrag till denne och principalen vill ha bidrag från agenten för belöningen som denne erhåller. Ett annat antagande i agentteorin är att det finns en *målkonflikt* mellan principal och agent, det vill säga att individerna i verksamheten har olika mål. Principalen vill ha ett stort bidrag för en liten belöning medan agenten söker stor belöning för ett litet bidrag (Ravn med flera, 2002)

Agentteorin antar också att det finns ett *asymmetriskt informationsunderlag* mellan principal och agent som innebär att beslut fattas utan fullständig information. Principalen har således bristande kunskap om agentens beteende och kan inte bedöma om agentens bidrag motsvarar belöningen. (Ravn med flera, 2002) Aktieägarna kan inte övervaka VD:ns dagliga arbete och se efter att han eller hon arbetar i deras intresse. Det finns dock två sätt att minska denna informationsasymmetri; kontrakt och övervakning. Genom att upprätta incitamentskontrakt kan skillnader i preferenser begränsas. Kontraktet skall motivera agenten att arbeta i principalens intresse. (Anthony & Govindarajan, 2003) Genom övervakning kan principalen genom kontrollsystem övervaka agentens handlingar (Anthony & Govindarajan, 2003) och åstadkomma symmetrisk information rörande agentens bidrag. (Ravn med flera, 2002)

Det antas också att agenten handlar *opportunistiskt*, vilket innebär att de kan anta egennyttiga handlingar som till exempel bedrägeri, lögn och stöld (Ravn med flera,

2002). Redan för sjuttio år sedan identifierade professor Adolf Berle och hans medförfattare Gardiner Means detta problem, som nu visat sig ligga bakom de senaste redovisningsskandalerna. De menade att chefer i stora bolag befinner sig i en position där de kan agera i eget intresse utan att ta hänsyn till om detta sker i konflikt med aktieägarnas intresse. (Stelzer, 2004)

Shleifer & Vishny (1997) diskuterar principalernas osäkerhet, hur de kan försäkra sig att agenterna inte stjälar deras kapital eller gör dåliga investeringar. Principalen försöker, främst genom kontrakt som anger vad agenten gör med kapitalet, gardera sig mot detta opportunistiska beteende (Shleifer & Vishny, 1997). I och med införandet av SOX kommer ansvaret för VD och ekonomichef öka samtidigt som straffen blir strängare för agenten vid oriktigt uppträdande. Därför borde nu agenten i större utsträckning undvika egennyttiga handlingar som kan leda till straff.

Proposition 6: I och med införandet av SOX kommer agenternas opportunistiska beteende att minska.

Med antagandet om att agentens opportunistiska beteende minskar behöver principalen inte längre vara lika rädd för att agenten skall agera bedrägligt då denne själv undviker egennyttiga handlingar. Därför kan principalernas kontroll över agenten komma att minska då den inte behövs i samma utsträckning längre.

Proposition 7: Då SOX medför högre straff kommer principalens kontroll över agentens beteende inte att krävas i samma utsträckning.

Teorin antar att agenten handlar *begränsat rationellt*. Eftersom tillgång inte finns till all information så försvåras principalens styrning av agentens beteende. Antagande om att agenten är *riskovillig* görs också. Att agenter antas vara riskovilliga beror på att de har bundit upp mycket av sin välfärd i bolagets framtid och kan inte diversifiera risken. Ägarna kan däremot reducera sin risk genom diversifiering och antas då vara riskneutrala. (Anthony & Govindarajan, 2003) När agenten tvingas ta större risk kräver han eller hon också större kompensation (Ravn med flera, 2002). Enligt Collin (2004) och Gomez-Mejia & Wiseman (1997) tenderar även högre ansvar, vilket kan medföra större risker för att dömas, att leda till krav på högre kompensation. Detta innebär att VD eller ekonomichef i bolag som implementerar SOX kan, genom reglerna i sektion 302 och 906, komma att kräva högre lön eller annan kompensation eftersom deras ansvar ökar. Enligt The Economist (2005) har kompensationen till cheferna i Storbritannien ökat de senaste åren och författarna tror att en av orsakerna till denna förändring är nya lagar som har lett till att cheferna kräver högre lön i och med att de tar större ansvar. Därför kan tänkas att även de ledande befattningshavarna i bolag i

Sverige, som anpassar sig till SOX, kommer att kräva högre lön när de åläggs mer ansvar.

Proposition 8: VD och ekonomichef i bolag som omfattas av SOX kommer att kräva högre kompensationer.

En effekt utifrån ovanstående resonemang kan vara att agenten helt och hållet vill undvika risken genom att inte arbeta i bolag som lyder under SOX, vilket skulle innebära att dessa bolag får svårt att rekrytera personer till VD- och ekonomichefspostrarna. I USA har det, enligt Thorburn (2002) blivit svårare att rekrytera erfarna och kunniga personer som vill utsätta sig för det personliga ansvaret som SOX medför. Samma effekt skulle kunna uppstå hos bolag i Sverige då människor generellt, enligt agentteorin, är riskovilliga.

Proposition 9: Implementeringen av SOX kommer att innebära att det blir svårare att rekrytera personal till VD- och ekonomichefspostrarna.

SOX handlar till stor del om att investerarna skall återfå förtroendet för bolagen vilket bland annat skall ske genom att företagen utser oberoende externa revisorer och oberoende ledamöter till styrelsen. Carpenter, Fennema, Fretwell & Hillison (2004) kommer i sin undersökning på amerikanska bolag fram till att flera förändringar har skett i och med införandet av SOX. Undersökningen visar att styrelserna i de undersökta bolagen har blivit mer oberoende de senaste fem åren och en kraftig ökning av oberoende revisionskommittéer har skett under samma år. (Carpenter med flera, 2004). En undersökning som genomfördes bland företagsledare i Europa, Nordamerika och Asien visade bland annat att respondenterna tror att styrelsen, i och med införandet av nya standarder, i framtiden kommer att bestå av högre andel oberoende ledamöter. (Hill & Knowlton, 2003) Därför kan tänkas att bolagens styrelser även kommer bli mer oberoende i Sverige.

Proposition 10: I och med införandet av SOX kommer bolagens styrelse att bli mer oberoende.

4.1.3 Transaktionskostnadsteorin

Enligt transaktionskostnadsteorin uppkommer kostnader för varje enskild transaktion och dessa kostnader vill verksamheten minimera genom att ingå olika typer av kontrakt. (Nygaard & Ravn, 2002) Idén med transaktionskostnadsekonomin är att i vissa situationer blir kostnaderna för transaktionen lägre om den utförs inom bolaget istället för genom marknaden (Hart, 1995). Coase (1937) försöker ge en förklaring till varför organisationer uppstår. Han menar att det är vinstdrivande att grunda ett bolag då det är kostsamt att utnyttja prismekanismerna. En kostnad är att hitta det relevanta priset men

även kostnaderna för att förhandla och sluta kontraktet för varje enskild transaktion som äger rum på marknaden måste räknas med. För att undvika kostnaden för att upprätta flera kontrakt kan det finnas en vilja att utfärda långtgående kontrakt istället för flera korta kontrakt. (Coase, 1937)

Oliver E. Williamson utvecklade sedan dessa tankar till att bli transaktionskostnadsteorin och behandlar initiativen att ta bort transaktioner från marknaden och organisera dem internt. (Williamson, 1995) Transaktionskostnadsteorin förklarar verksamhetens val mellan hierarki och marknad som en funktion av transaktionskostnader. Marknad och hierarki betraktas som två alternativ för att åstadkomma detsamma, nämligen samordning av aktiviteter. Denna samordning kan ske antingen internt i en och samma verksamhet eller i två separata verksamheter som utbyter tjänster på marknaden. Internt samordnas transaktionerna genom planering om vem som skall göra vad, medan på marknaden sker samordningen med hjälp av prismekanismer som regleras av tillgång och efterfrågan eller av kontrakt. (Nygaard & Ravn, 2002)

Med en transaktionskostnad avses de kostnader som kan hänföras till förhandling och administration av ett byte (Collin, 1990). Enligt Williamson (1985) finns det två olika sorters transaktionskostnader; kostnader som kommer av att det måste förhandlas om ett utbyte och försäkra att det blir av (ex ante) och kostnader som uppkommer efter ett byte, för att anpassa sig till nya omständigheter (ex post).

Transaktionskostnadsteorin använder sig av två antaganden om beteenden. Det ena är antagandet att individer förutsätts vara rationella men bara begränsat. Det andra antagandet är att individer sannolikt är opportunistiska, vilket innebär att de har självintresse som kan leda till falskhet. (Williamson, 1993) Det innebär dock inte att alla agenter är opportunistiska hela tiden, utan det viktiga är att vara uppmärksam på risken och ha säkerhetsåtgärder (Williamson, 1996). Med dessa antaganden kan det anses vara riskabelt att handla på marknaden och det gör att verksamheten tvingas gardera sig när den ingår i transaktioner, vilket den gör genom upprättande av kontrakt (Nygaard & Ravn, 2002).

En viktig del av ett bolags överlevnad är kapitalanskaffningen. För att skaffa kapital krävs flera olika transaktioner som medför kostnader. Aktiemarknaden är starkt beroende av att inneha förtroende från investerarna vilket efter de senaste årens redovisningsskandaler har sjunkit. I och med införandet av SOX kommer förhoppningsvis investerarnas förtroende att öka för bolagen igen, då lagen är till för att säkerställa riktigheten i bolagens finansiella rapportering. Detta kan leda till att det blir enklare och billigare för bolagen att skaffa riskkapital, dock på bekostnad av ökade transaktionskostnader på andra områden som till exempel kostnaden för den interna

kontrollen. Enligt funna resultat i Barth, Konchitchki & Landsman (2005) erhåller bolag med mer transparent finansiell rapportering lägre kostnad för kapitalanskaffning.

Proposition 11: SOX medför att det blir enklare och billigare att få in riskkapital.

Att implementera SOX innebär flera väsentliga förändringar i bolaget, varför flera åtgärder kommer att behövas för att anpassa sig till de nya reglerna. Många bolag i Sverige räknar med betydande kostnader för en anpassning till dessa (Nyhetsbyrån Direkt, 2004), vilka kan ses som de ovan nämnda ex post kostnaderna.

Som diskuterades i agentteoriavsnittet kan det finnas en risk med SOX, som att personer kan komma att undvika att anta en VD- eller ekonomichefspost i ett bolag som lyder under lagen. För att bolagen skall kunna rekrytera de personer de anser är bäst kan de därför behöva locka med att bolaget innehar försäkringar för dessa poster. Enligt Dahlgren (2005) kan bötesstraff, som toppchefer kan ådra sig, lindras genom ansvarsförsäkringar som bolagen tecknar för sin ledning. Nyber (2003) menar att en kostnad som kommer öka för bolagen i och med den nya lagen är att de får öka försäkringspremierna för dess chefer. Kostnaderna för försäkringsskydd åt styrelsen i amerikanska bolag har, enligt Thorburn (2002), stigit i och med införandet av SOX. Utifrån denna diskussion tror vi, trots att ansvarsförsäkringar inte är lika utbredd i Sverige som i USA, att kostnaderna för dessa kommer att öka även för bolag i Sverige.

Proposition 12: SOX innebär att bolagen får ökade kostnader för ansvarsförsäkringar.

SOX:s regler om revisorsrotation innebär att bolagen tvingas byta revisor var femte år. Vill bolagen dessutom följa den svenska lagen skall de byta revisor var fjärde år. Om bolagen tidigare gjort omval av revisorn kan den nya regeln innebära ökade kostnader för bolagen. Enligt Catanach & Walker (1999) och Hoyle (1978) kan revisorsrotationen medföra ökade kostnader för bolagen, dels för processen där en lämplig revisor utses och dels för den nya revisorn skall lära känna bolagens organisation och dess system. Dopuch, King & Schwartz (2001) menar att flera bolag visat starkt motstånd mot en regel om revisorsrotation då de anser att regeln medför överdrivna kostnader.

Proposition 13: SOX:s regler om revisorsrotation kommer öka kostnaderna för bolagen.

I och med implementeringen av SOX kommer det att krävas mer revision, vilket kan komma att öka bolagens kostnader (Stelzer, 2004). Hobler med flera (2004) konstaterade i sin undersökning att övervakningskostnaderna i form av revision kommer

att öka i de undersökta bolagen och ökningen uppskattades till 60-70 procent. Två professorer på Nebraska-Omaha Universitet har konstaterat att SOX har ökat revisionskostnaden för bolag i USA. Ökningen av revisionsarvodet är bara en av de effekter som SOX har fört med sig, men all ökning av kostnaden kan dock inte hänföras till den nya lagen enligt dem. (Accounting web, 2005) Kostnaderna för revision ökade under år 2004 kraftigt för storbolagen i Sverige. En av anledningarna till ökningen är enligt SCA:s informationschef Peter Nyquist de extra resurser som de nya redovisningsreglerna IFRS kräver, medan Astra Zenecas informationschef Staffan Ternby förklarar bolagets ökade revisionskostnader med SOX. (Hammarström, 2005) Enligt Tulin (2004) pekar prognoser på att revisionskostnaden kommer att stiga med 50-80 procent i och med att hela organisationer måste kvalitetssäkras.

Proposition 14: Kostnaderna för revision kommer att öka i och med införandet av SOX.

4.2 Sammanställning av propositioner

P1: Bolagen samtycker till lagen då SEC tvingar dem till det.

P2: Bolagen hade, utan krav, ändå implementerat SOX.

P3: Bolag försöker kompromissa om lagen när de inte är överens med den samma.

P4: SOX:s regler och kostnaderna för att implementera dessa kan få bolag att avstå från handel på den amerikanska marknaden.

P5: Bolag kan komma avstå från att implementera vissa av bestämmelserna i SOX.

P6: I och med införandet av SOX kommer agenternas opportunistiska beteende att minska.

P7: Då SOX medför högre straff kommer principalens kontroll över agentens beteende inte att krävas i samma utsträckning.

P8: VD och ekonomichef i bolag som omfattas av SOX kommer att kräva högre kompensationer.

P9: Implementeringen av SOX kommer att innebära att det blir svårare att rekrytera personal till VD- och ekonomichefspositionerna.

P10: I och med införandet av SOX kommer bolagens styrelse att bli mer oberoende.

P11: SOX medför att det blir enklare och billigare att få in riskkapital.

P12: SOX innebär att bolagen får ökade kostnader för ansvarsförsäkringar.

P13: SOX:s regler om revisorsrotation kommer öka kostnaderna för bolagen.

P14: Kostnaderna för revision kommer att öka i och med införandet av SOX.

4.3 Kapitelsammanfattning

I detta kapitel har vi utifrån tre teorier utformat propositioner som skall hjälpa till att besvara uppsatsens frågeställning; hur bolag i Sverige påverkas av SOX. Den institutionella teorin har använts för att förklara organisationers beteenden vid institutionella förändringar. De fem första propositionerna är framtagna med stöd av denna teori då de berör bolagens sätt att ta till sig bestämmelserna från SOX. Proposition sex till och med tio är framtagna med stöd av agentteorin. Denna teori förklarar individens beteende och propositionerna behandlar således hur individerna i bolagen reagerar på bestämmelserna i lagen. Utifrån den sista teorin transaktionskostnadsteorin, vill vi förklara vilka transaktionskostnader som kan uppstå alternativt minska genom att bolagen blir tvingade att implementera SOX. Från denna teori har de fyra sista propositionerna utformats.

5. Empirisk metod

I detta kapitel förklarar vi vår undersökningsmetod som är av kvalitativ karaktär. Vidare förklaras insamlingen av primärdata, vilken skett genom telefonintervjuer. Kapitlet redogör även för urvalsprocessen vid valet av undersökningsbolag för att vidare förklara hur vi tänkt besvara framtagna propositioner. Slutligen förs en diskussion om uppsatsens validitet och reliabilitet.

5.1 Undersökningsmetod

Vi vill med denna studie undersöka hur bolag i Sverige påverkas av den nya lagen. Då undersökningen endast grundar sig på ett fåtal bolag, de som är direkt berörda av lagen, och vår strävan är att få riklig information från bolagen använder vi oss av intervjuer. Användningen av intervjuer passar bra i en undersökning som endast omfattar ett fåtal fall som studeras detaljerat (Lundahl & Skärvad, 1999).

För att genomföra denna undersökning har vi använt oss av telefonintervjuer. Valet av intervjuer gjordes för att vi ansåg att detta tillgodoser vårt informationsbehov på ett bättre sätt än andra tillvägagångssätt. Genom att använda oss av intervjuer i undersökningen kan vi undvika att respondenten missuppfattar frågan då vi kan förklara denna om den anses otydlig. Vi kan även ställa eventuella följdfrågor till respondenten. En fördel med intervjuer, i jämförelse med enkäter, är att svarsfrekvensen brukar vara hög. (Christensen, Andersson, Carlsson & Haglund, 2001) Detta anser vi är viktigt för att få ett trovärdigt resultat för de tolv undersökta bolagen. Nackdelen med intervjuer är intervjuareffekten som innebär att intervjuaren kan påverka respondenten med sitt beteende eller sina frågor. Intervjuer kan genomföras genom antingen personliga intervjuer eller telefonintervjuer. (Ibid) På grund av tidsschemat och den geografiska positionen av berörda personer sker vår informationsinsamling med hjälp av telefonintervjuer. Även en förberedande intervju, så kallad explorativ undersökning, utfördes i ett tidigt stadium under studien. Under analysen stötte vi på problem som gjorde att vi, för att få ytterligare information, åter tog kontakt med vissa av respondenterna.

Man brukar skilja mellan data av kvantitativ och kvalitativ karaktär. Vår undersökning är av kvalitativ karaktär då den främst utgörs av ord och text som belyser de samband som växt fram. En undersökning som istället framförallt registrerar siffror och kan bearbetas statistiskt är av kvantitativ karaktär. (Christensen med flera, 2001)

Vi vill med våra intervjuer få en viss typ information och således få reda på vad någon annan vet, tycker och vill. Enligt Patton (1985 (refererad ur Merriam, 1994)) är syftet med intervjuer att göra det möjligt för oss att inta en annan människas perspektiv. Vet vi inte hur människor tolkar sin omvärld och kan vi inte observera deras handlingar och känslor måste vi istället fråga dem om detta, det vill säga intervjua dem.

5.2 Datainsamling

5.2.1 Primärdata

Primärdata är enligt Saunders med flera (2003) data som samlas in av forskaren själv för det aktuella ändamålet. För att få ytterligare kunskap och förståelse om det område vi undersöker utfördes en explorativ intervju med en SOX-insatt person från Ernst & Young. Genom deras hemsida fann vi att de hade en anställd, Niklas Vangstad, som inriktat sig på SOX varför vi kontaktade honom för en telefonintervju. Vi ville genom denna intervju få svar på frågor som uppkommit när vi samlat in grundläggande information om ämnet. Vi har även samlat in primärdata genom semistandardiserade intervjuer med ekonomiansvarig eller SOX-insatt person på de valda bolagen. En semistandardiserad intervju innebär att intervjuaren har en del kännedom om ämnet i fråga redan innan intervjun. Vanligtvis utarbetas en intervjuguide som anger de ämnen som skall belysas och som intervjuaren checkar av under intervjuns gång. Ämnena behöver nödvändigtvis inte följas i den ordning som de nämns i guiden. (Andersen, 1998) För att inte missa något område som vi ville behandla i undersökningen utformade vi en intervjuguide där vi strukturerade upp vad vi ville veta och hade denna som stöd under intervjuerna. Vi ringde och bokade tider med respondenterna och sedan skickades ett förebereadande e-post till dem innan intervjun för att ge respondenten tid att förbereda sig. Genom att förbereda respondenten på ämnet intervjun skall handla om i förväg kan man, enligt Christensen med flera (2001), höja validiteten och reliabiliteten eftersom respondenten hinner tänka igenom frågorna innan intervjun. Vi var noggranna med att poängtera att respondenten var anonym, vilket vi hoppades skulle innebära ärligare svar.

När intervjuerna genomfördes spelades samtalen in med en diktafon. Detta för att det är svårt att komma ihåg allt vad som sägs under intervjun och det kan emellanåt vara svårt att hinna med att anteckna allt. Sacks (1992 (refererad ur Silverman, 2001)) menar att det inte går att lita helt på sina anteckningar och att det är helt omöjligt att komma ihåg respondentens sätt att prata, till exempel hur långa pauser han/hon har innan frågan besvaras. Författaren menar att en sådan detalj kan vara viktig i analysen av en intervju för att försöka förstå vad respondenten hade för inställning till en viss fråga. Att spela in samtalet kan för vissa respondenter vara känsligt varför vi var noggranna med att fråga respondenten om de godkände inspelningen.

5.2.2 Sekundärdata

Sekundärdata är data som inhämtats av andra personer för andra ändamål. Det kan vara antingen rådata eller publicerade sammanfattningar. (Saunders med flera, 2003) I början av uppsatsen använde vi oss av sekundärdata för att skaffa oss kunskap och förståelse för området som vi avsåg att undersöka. De sekundärdata som vi tagit del av är från årsredovisningar, tidningar och journaler.

5.3 Avgränsning och urval

Då det är effekterna av SOX på bolag i Sverige som skall undersökas i denna uppsats har vi först tagit reda på vilka bolag som berörs av lagen. Det finns enligt Nyhetsbyrån Direkt (2004) femton bolag i Sverige som direkt påverkas av lagen. Detta för att de är registrerade hos SEC. Bolag är registrerade där om de antingen är börsnoterade eller har varit börsnoterade i USA, har fler än 300 amerikanska aktieägare samt om de tagit ett publikt lån i USA (Nyhetsbyrån Direkt, 2004). Utöver dessa femton bolag finns det omkring 1 000 bolag som indirekt påverkas av SOX. Detta beror på att de är dotterbolag till utländska SEC-registrerade bolag (Levander, 2005) Vi har dock valt att avgränsa undersökningen från dessa bolag då vi vill gå djupare i ett fåtal fall. Av de femton direkt påverkade bolagen är det tre bolag som inte har någon verksamhet i Sverige varför dessa inte kommer att ingå i vår undersökning. Därmed är vår målgrupp i studien tolv bolag.

Det finns två typer av urval. Vid sannolikhetsurval väljs varje enhet slumpmässigt medan i icke-sannolikhetsurval har inte samtliga enheter i populationen samma chans att komma med i urvalet (Christensen med flera, 2001). Bolagen som ingår i vår undersökning är utvalda genom ett icke-sannolikhetsurval då det är noga utvalda bolag där alla inte har haft samma chans att få ingå i studien. Carpenter med flera (2004) har gjort en undersökning av effekterna av SOX i amerikanska bolag och valde då att inhämta information från bolagen genom VD, ekonomichef och internrevisor. Utifrån detta har även vi, i de utvalda bolagen, valt att genomföra intervjuer med VD eller ekonomichefer. Dessa borde ha mycket information om bolaget och de berörs också personligen av bestämmelserna i lagen. Vi insåg dock, i likhet med Carpenter med flera (2004), ganska snabbt att bolagens VD var väldigt upptagen varför de inte hade tid att medverka i vår undersökning. I vissa bolag kunde ingen av de tilltänkta personerna hjälpa till, utan vi hänvisades istället till en i bolaget SOX-insatt person.

För att kontrollera om det verkligen är SOX som har bidragit till eventuella förändringar i bolagen har vi använt oss av en kontrollgrupp, vilken består av tolv bolag som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista och som inte är registrerade hos SEC. Antalet bestämdes till tolv för att kontrollgruppen skulle utgöra en lika stor grupp som SOX-bolagen. I dessa bolag har ekonomichef eller revisionschef intervjuats. Vid val av kontrollgruppen gjordes först ett icke-sannolikhetsurval då vi valde att utgå från bolagen som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista. Detta för att undvika bolag som är dotterbolag till utländska bolag som kan vara registrerade på SEC. Utifrån dessa bolag kontrollerades vilka bolag som inte är registrerade hos SEC, vilka var 29 stycken. Av dem skedde sedan ett sannolikhetsurval då lottdragning bestämde vilka som skulle ingå i kontrollgruppen.

5.4 Bortfall

Det finns en risk för bortfall i form av respondenter som inte har möjlighet att delta i en intervju. Hänsyn måste tas till detta då det inte går att veta om de som valt att inte svara på frågorna skiljer sig från dem som har svarat. (Christensen med flera, 2001) I denna undersökning har det blivit ett relativt normalstort bortfall vad gäller de tolv SOX-bolag som ingår i vår studie. Av de bolagen har vi fått en intervju med nio vilket ger en svarsfrekvens på 75 procent. Detta är enligt Christensen med flera (2001) ganska normal svarsfrekvens då det är vanligt att undersökningar med telefonintervjuer kan komma upp i svarsfrekvenser kring 70-80 procent. Kontrollbolagen däremot har vi endast en svarsfrekvens på 58 procent, vilket därmed är lågt enligt författarna. Detta kan bero på att det dels var svårt att få tag på personer på bolagen som hade tid med en intervju men också för att bolagen hade liten insikt i SOX. Många visste inte ens vad SOX var, varför de blev frågande till varför vi då skulle intervjua dem och kan därför ha funnit litet intresse för att medverka i undersökningen.

5.5 Operationalisering

Vi har valt att genomföra vår undersökning med hjälp av intervjuer. Dessa kan ha olika grad av standardisering, vilket innebär hur väl frågorna är bestämda i förhand. (Lundahl & Skärvad, 1999) Utformningen av intervjun i vår undersökning är semistandardiserad, vilket innebär att frågorna som skall beröras i intervjun är bestämda i förhand men svaren följs upp med följdfrågor (Ibid). Vi vill under intervjuerna få igång en diskussion med respondenten och försöker ställa övergripande frågor som respondenten sedan får prata fritt om. Vi undvek i största möjliga mån att i frågorna påpeka vad SOX:s bestämmelser kräver, utan försökte få respondenten att berätta vad dess bolag har gjort för att anpassa sig till lagen.

Utifrån vår teori har vi skapat propositioner som skall förklara hur bolagen svarar på den institutionella pressen och vilka förändringar som uppstår i bolagen. Vi inleder intervjun med övergripande frågor för att sedan försöka få igång en diskussion med respondenten om bolagets påverkan av SOX. Följdfrågor har, till frågorna nedan, ställts beroende på vilka svar vi fått av respondenterna.

Vår första proposition, *bolagen samtycker till lagen då SEC tvingar dem till det*, önskar vi få svar på genom att, till de bolag som är direkt påverkade av SOX, ställa frågorna om bolaget implementerar Sarbanes-Oxley Act och varför de implementerar den. Den sistnämnda frågan kan anses vara självklar, då bolagen är tvingade till en anpassning, men vi vill veta om bolagen anpassar sig till lagen av andra skäl.

Vår andra proposition, *bolagen hade, utan krav, ändå implementerat SOX*, kommer att besvaras genom att fråga respondenten om han eller hon tror att bolaget hade anpassat sig till SOX trots att de inte varit tvingade. Vidare förs en diskussion om varför de skulle avstå eller genomföra en implementering och vilka delar som i så fall skulle ha

implementerats. För att styrka propositionen får även bolagen i kontrollgruppen frågan om de implementerar SOX trots att de inte behöver det.

Genom att fråga bolagen hur de ställer sig till de svenska reglerna när dessa inte helt stämmer överens med SOX:s bestämmelser kan vi få svar på om *bolag försöker kompromissa om lagen när de inte är överens med den samma*. Vidare ställer vi här följdfrågor som berör de områden där respondenten kan se kompromisser och eventuella lösningar på dessa.

Proposition fyra, *SOX:s regler och kostnaderna för att implementera dessa kan få bolag att avstå från handel på den amerikanska marknaden* kan prövas genom att fråga bolagen om de har funderat på att avsluta sin handel av värdepapper på den amerikanska marknaden. Genom att fråga kontrollbolagen om de undviker att bli registrerade hos SEC för att slippa följa SOX kan vi kanske styrka propositionen.

För att undersöka om *bolag kan komma avstå från att implementera vissa av bestämmelserna i SOX* kommer flera frågor utifrån lagens bestämmelser att ställas, utan att referera direkt till SOX. Dessa frågor kan även besvara vilka delar av lagstiftningen bolagen har implementerat och vilka de kommer att implementera till dess att lagen träder i kraft i Sverige. Skulle vi fråga om bolagen implementerar alla SOX:s bestämmelser tror vi att det finns en risk att vi får det svar som de vet att de borde ge oss, vilket innebär ett jakande svar, trots att så kanske inte är fallet.

Om *agenternas opportunistiska beteende kommer att minska i och med införandet av SOX* kan besvaras genom att fråga respondenten om dess beteende kommer att förändras och om de kommer att vara mer försiktiga för att undvika oriktigt uppträdande.

Vår sjunde proposition, *då SOX medför högre straff kommer principalens kontroll över agentens beteende inte att krävas i samma utsträckning*, kan prövas genom att fråga hur principalerna ser på de ökade straff som kan drabba framförallt VD och ekonomichef och om dessa kommer att behöva mindre övervakning då straffen ökar.

Genom att fråga respondenten om de tror att kompensationen till VD och ekonomichef kommer att påverkas av bestämmelserna i lagen kan vi få svar på den åttonde propositionen, *VD och ekonomichef i bolag som omfattas av SOX kommer att kräva högre kompensationer*. Propositionen tar utgångspunkt i det ökade ansvaret för VD och ekonomichef varför en diskussion kring detta kommer att föras.

Vår nionde proposition, *implementeringen av SOX kommer att innebära att det blir svårare att rekrytera personal till VD- och ekonomichefspositionerna* kan besvaras genom att fråga om respondenten sett någon förändring i rekryteringsprocessen eller om

de tror att rekryteringsprocessen till dessa poster kommer att förändras i och med implementeringen av SOX. Även här förs en diskussion angående det ökade ansvaret för VD och ekonomichef.

Proposition tio, *i och med införandet av SOX kommer bolagens styrelse att bli mer oberoende*, kan vi få svar på genom att fråga respondenten om styrelsens oberoende har eller kommer att förändras.

Om *SOX medför att det blir enklare och billigare att få in riskkapital* prövas genom att fråga om respondenten tror att lagen kommer att öka investerarnas förtroende och om de tror att anskaffningen av kapital kommer att förändras.

Den tolfte propositionen, *SOX innebär att bolagen får ökade kostnader för ansvarsförsäkringar*, besvaras genom att fråga hur bolaget skyddar sig mot de höga böterna som VD och ekonomicheferna kan komma att ådra sig. Vi kommer även fråga om kostnader för eventuella ansvarsförsäkringar har förändrats eller om respondenten tror de kommer förändras.

Proposition tretton, *SOX:s regler om revisorsrotation kommer öka kostnaderna för bolagen*, besvaras genom att fråga hur ofta bolaget brukar byta revisor.

Genom att fråga respondenten om de har sett någon förändring i kostnaden för revision kan den fjortonde propositionen, *kostnaderna för revision kommer att öka i och med införandet av SOX*, besvaras. Om ingen förändring har skett hittills kommer följdfrågan, om respondenten tror att kostnaden kommer att förändras och om förändringen då beror på SOX, att ställas. Dessa frågor ställs även till kontrollbolagen för att kunna analysera om även bolag som inte implementerar SOX får ökade revisionskostnader.

5.6 Uppsatsens giltighet

5.6.1 Validitet

Begreppet validitet kan enligt Lundahl och Skärvad (1999) definieras som frånvaron av systematiska mätfel. Den inre validiteten behandlar resultatets överensstämmelse med verkligheten och om forskaren, genom till exempel en intervjuundersökning, mäter det som han eller hon avser att mäta. (Merriam, 1994) Det är viktigt att undersökningen speglar verkligheten på ett trovärdigt sätt (Christiansen med flera, 2001). För att uppnå hög inre validitet i denna studie har vi inhämtat kunskap inom vårt problemområde genom insamling av olika typer av data. Våra intervjufrågor är tydligt utformade för att de inte skall kunna missförstås. Eftersom vi utför telefonintervjuer har vi dock, om så skulle behövas, möjlighet att förklara frågorna och även ställa följdfrågor för att inhämta ytterliggare information. Validiteten i undersökningen höjs även av att responden hinner förbereda sig genom att vi skickat frågorna till henne eller honom några dagar innan intervjun. Den yttre validiteten handlar om hur respondenten svarar.

Genom att respondenten inte vet svaret, minns fel eller ljuger kan han eller hon svara på ett sätt men bete sig på ett annat. Detta gör att undersökningen får en låg yttre validitet. (Lundahl och Skärvad, 1999) Genom att inte ställa direkta frågor om bolagen implementerar bestämmelserna i SOX, utan istället få respondenten att prata kring hur det verkligen ser ut i bolaget, kan vi försöka höja den yttre validiteten.

Validiteten på denna studie skulle dock kunna påverkas av att respondenterna i huvudsak är ekonomichefer och SOX-insatta personer och att vi inte fått access till att intervjua VD:n i varje bolag, vilket var vår förhoppning när vi påbörjade studien. Det var det personliga ansvaret för VD och ekonomichef som ledde till valet av dessa som respondenter men eftersom båda drabbas av ansvaret, tror vi inte deras svar skulle skilja sig speciellt från varandra. Därför tror vi inte att undersökningen kommer påverkas av att information inte kan inhämtas från bolagens VD. Däremot, i de fall vi fått intervjua med en SOX-insatt person, kan svaren, speciellt vad gäller VD:s och ekonomichefs ökade ansvar, komma att bli bristfälliga då den SOX-insatta personen inte är i deras situation. En fördel av att intervjua sistnämnda respondent kan dock vara att denne har väldigt mycket kunskap om SOX och arbetar frekvent med implementeringen av denna. Därför måste vi ta hänsyn till att vi intervjuat två olika befattningshavare och att deras svar kan skilja sig åt. Dock har vi inte funnit några skillnader som pekar på att personerna skulle besvara frågorna olika beroende på sin befattning, vilket är bra för uppsatsens validitet.

5.6.2 Reliabilitet

Enligt Lundahl och Skärvad (1999) avses med reliabilitet frånvaron av slumpmässiga mätfel. Reliabilitet anger om resultatet av undersökningen kan upprepas och om det i så fall visar på samma resultat. För att ha hög reliabilitet bör metoden eller angreppssättet vara oberoende av undersökaren och av de undersökta personerna eller organisationerna. (Eriksson & Wiedersheim-Paul, 1997) Enligt Christensen med flera (2001) kommer ett identiskt resultat inte att uppnås i en kvalitativ analys eftersom verkligheten förändras och det är omöjligt att samla in identiska data som sedan kan mätas. Vi är medvetna om att en annan forskare skulle kunna tolka informationen från respondenterna på ett annat sätt och dra andra slutsatser än vad vi har gjort. Dock höjs reliabiliteten av att vi är två som tolkar och drar slutsatser utifrån den empiriska informationen. Eftersom vi utför intervjuer finns också risk att respondenterna kan påverkas av oss, det vill säga intervjuareffekt, vilket kan sänka vår reliabilitet. Dock kan reliabiliteten höjas genom att vi, som nämnts tidigare, kan förklara frågorna så respondenten inte missförstår dem.

5.7 Kapitelsammanfattning

För att uppnå uppsatsens syfte har vi, för att få information från bolagen, använt oss av en kvalitativ undersökning. Primärdatainsamlingen skedde genom semistandardiserade telefonintervjuer, vilket framför allt valdes för att vi ansåg det viktigt att kunna ställa

följdfrågor till respondenten och få en diskussion kring ämnet. Att vi utförde intervjuerna per telefon berodde bland annat på det geografiska avståndet till respondenterna. De SOX-bolag som intervjuats är bolag i Sverige som är tvingade att implementera lagen vilka valdes ut genom ett icke-sannolikhetsurval. Därutöver har även ett antal kontrollbolag valts ut för att kunna kontrollera om det är SOX som bidrar till alla förändringar. Utifrån Stockholmsbörsens A-lista gjordes ett sannolikhetsurval som bestämde vilka bolag som fick ingå i undersökningen. För att vara säkra på att kunna pröva våra propositioner gjordes en operationalisering där vi strukturerade upp frågor till vardera proposition. Slutligen fördes en diskussion om undersökningens validitet och reliabilitet.

6. Analys

I följande kapitel kommer resultatet av intervjuerna och tillhörande analys utifrån varje proposition att presenteras. Vidare följer en diskussion kring bolagens inställning och övriga åsikter om lagen. Slutligen spekuleras om studiens brister.

6.1 Inledning

För att uppfylla syftet med uppsatsen har vi valt att analysera propositionerna var för sig. En diskussion kommer att ske kring respondenternas svar på tillhörande frågor och huruvida dessa uppfyller propositionen. Vidare förs en analys där vi kommer fram till om propositionerna skall falsifieras eller inte. För SOX-bolagens resultat har tabeller utformats, med undantag från en proposition, för att få en lättare överskådlighet. Kontrollbolagens resultat har dock enbart presenterats i löpande text.

6.2 Förändringar ur det institutionella perspektivet

P1: Bolagen samtycker till lagen då SEC tvingar dem till det.

Alla nio SOX-bolagen är överens om att implementeringen av lagen görs eftersom de är tvingade till det. Bolagen har ett och samma skäl varför de är tvingade till lagen, de är alla registrerade hos SEC. Däremot har bolagen olika skäl till varför de är registrerade hos den amerikanska finansinspektionen. Flera av bolagen är noterade på den amerikanska börsen medan några enbart har fler än 300 amerikanska aktieägare. Dessutom innehar ett bolag ett obligationslån i USA vilket innebär att de måste vara registrerade hos SEC.

Tabell 6.1 Bolagen samtycker till lagen då SEC tvingar dem till det

	Antal bolag
Instämmer	9
Instämmer inte	0
Antal svar	9

Den första propositionen visar att alla bolag implementerar lagen och detta görs för att de är tvingade till det. Respondenterna menar att de inte har något val utan får acceptera de nya reglerna. Som en respondent uttryckte sig: ”*Det är bara att gilla läget*”. Utifrån detta kan vi konstatera att bolagen samtycker till lagen just för att SEC tvingar dem till det, vilket innebär att vi inte falsifierar vår första proposition. En diskussion fördes i teoriavsnittet om att bolagen skulle samtycka till lagen på grund av rädsla för de höga straff som bolaget kan ådra sig om de inte anpassar sig till lagen. Detta kan dock inte styrkas utan istället menar flera av bolagen att en implementering av lagen är viktig om de vill fortsätta sin handel på den amerikanska aktiemarknaden.

P2: Bolagen hade, utan krav, ändå implementerat SOX.

Det är endast ett av SOX-bolagen som instämmer med propositionen, då de tror att de utan tvång hade anpassat sig till lagen fullt ut, medan de flesta bolagen hade implementerat endast övergripande delar av lagen. En respondent förklarar att:

”En hel del av sakerna i lagstiftningen gjorde vi faktiskt redan innan lagstiftningen kom och jag tror också att en del saker hade man gjort även utan lagstiftningen, speciellt det som är kopplat till de övergripande etikfrågorna... Den intensiva dokumentationsdelen, att man skall bevisa att man gör kontroller i processerna skulle vi sannolikt inte ha gjort. Vi anser att delar av den är lite tveksam, om man verkligen skall behöva göra det för att säkerställa interna kontrollen.”

Flera bolag menar att de inte hade gått till väga på det sätt som lagen tvingat dem till utan istället haft en helt annorlunda tidsplan för det hela. Ett bolag menar dock att tidspressen på sätt och vis är bra då bolaget gör allt som är planerat att göra på en gång. Utan tidspress kan det annars bli att vissa projekt skjuts upp. Flera bolag menar att den interna kontrollen är viktig och att de antagligen hade ökat nivån på den utan krav, dock inte till den omfattning som SOX kräver.

Tabell 6.2 Bolagen hade, utan krav, ändå implementerat SOX

	Antal bolag
Instämmer	1
Instämmer inte eller delvis	8
Antal svar	9

För att kontrollera om bolag som inte är tvingade att anpassa sig till lagen gör det frivilligt har frågorna även ställts till bolag som inte är SEC-registrerade. Inget av bolagen implementerar bestämmelserna i SOX men flera av respondenterna ser att dessa bestämmelser kan komma genom andra lagar än SOX. Ett bolag hoppas att EU kommer att anamma lagen men att de i så fall omarbetar den till ett mer genomtänkt koncept. Annars koncentrerar sig dessa bolag på att anpassa sig till den svenska bolagskoden⁶. Detta visar att kontrollbolagen inte implementerar lagen av anledningen att de inte är tvingade, då de tenderar att följa andra lagar som de är tvingade att tillämpa. Ett kontrollbolag uttrycker missnöjet mot SOX:

”...rent personligt tror jag inte på det heller...tror inte man kan reglera och lagstifta på det sättet...och få för sig att det skall bli bättre på något vis. SOX har tillkommit i panik efter Enron-skandalen...”

⁶ En kod om bolagsstyrning som gäller, till och börja med, de flesta bolag som är noterade på Stockholmsbörsen.

Den institutionella teorin menar att bolag kan komma att imitera andra bolag, vilket innebär att även om de inte är tvingade till lagen kan de komma att anpassa sig till den. Denna proposition får dock falsifieras då undersökningen visar att majoriteten av samtliga bolag endast hade implementerat delar av lagen eller inga bestämmelser alls, om de inte hade tvingas lyda under den. Inget i studien tyder på att kontrollbolagen är rädda för att hamna i "b-laget", bland annat eftersom respondenterna tror att deras bolag kommer regleras av liknande lagar inom kort. Att kontrollbolagen inte anammar lagen kan också tyda på att bolagen redan anser sig ha ett högt förtroende från sina investerare och således inte behöver den kontroll och dokumentation som SOX till största del reglerar. Även de flesta SOX-bolagen menar att de inte hade tillämpat alla lagens regler om de inte hade varit tvingade till det. Detta kan tyda på att bolagen anser vissa av reglerna överdrivna och inte behövs i Sverige då landet varit relativt befriade från redovisningsskandaler och således har inte investerarnas förtroende fördärvats på samma sätt som i USA. En respondent menar att den svenska kulturen skiljer sig från den amerikanska och att svenskar litar mer på varandra. Detta kan vara anledningen till att bolagen i Sverige inte anser sig behöva lika omfattande kontroller som bolag i USA.

P3: Bolag försöker kompromissa om lagen när de inte är överens med den samma.

Bolagen har inte påträffat några krockar mellan SOX och de nationella lagarna. Flera bolag tror inte heller att så kommer ske då de anser att om de följer SOX så följer de svenska regler. Ett bolag är ett amerikanskt bolag varför de följer amerikanska regler och således enbart rättar sig efter SOX. En respondent anser att det kan komma att bli skiljaktigheter mellan lagarna om den svenska bolagskoden skulle komma att innehålla regler som inte stämmer överens med SOX. Denne menar vidare att:

"Om SOX-reglerna kräver något som den svenska aktiebolagslagen inte tillåter kan man inte följa SOX-reglerna."

Om kollision uppstår på något område menar ett bolag att de kommer att föra en diskussion om hur man skall hantera situationen med sina revisorer, då det är dem som skall godkänna SOX-upplägget och bolagets slutliga rapportering. Generellt verkar bolagen inte ha så stor kunskap huruvida kollision mellan lagarna kommer att uppstå, men flera bolag anser att den svenska aktiebolagslagen måste komma i första hand.

"Om du följer Sarbanes-Oxley följer du automatiskt, i stort sett, den svenska bolagskoden."

I teoriavsnittet diskuterades olikheten i lagarnas bestämmelser om revisorsrotationen. Dock är detta en regel som, enligt flera respondenter, kommer att kunna överbryggas och således inte skapa något problem för bolagen. För att få klarhet i denna proposition, varför bolagen inte ser några problem med framtida lagkollisioner, då vi i vår

sekundärdatainsamling uppfattade att kollisioner skulle orsaka problem, tog vi åter kontakt med vissa av bolagen. Tre bolag besvarade vår e-post varav en förklarade:

”Då bolaget är ett svenskt bolag är det den svenska aktiebolagslagens regler som gäller... De amerikanska reglerna ger utrymme för att det är de nationella reglerna som gäller för icke-amerikanska bolag.”

Detta skulle göra att kollisioner mellan lagstiftningarna inte kommer ske i den utsträckning som vi först uppfattade.

Tabell 6.3 Bolag försöker kompromissa om lagen när de inte är överens men den samma

	Antal bolag
Instämmer	0
Instämmer inte	9
Antal svar	9

Då de undersökta bolagen är överens om att någon kollision mellan lagarna troligtvis inte kommer att uppstå, då SOX ger dem utrymme att följa nationella lagar, anser de sig följa SOX regler. Dock menar både Vangstad (2005.04.27) och Ingestedt (2004.04.15) att SOX skall gälla över nationella lagar och således skall bolagen i Sverige följa reglerna i SOX. Detta kan tyda på att de använder sig av taktiken balansera i Olivers (1991) strategi kompromiss. Bolagen försöker balansera upp de hårda kraven som SOX ställer genom att tolka lagen till sin egen fördel, vilket är att få använda sina nationella lagar. Trots att inget bolag anser sig ha påträffat något problem med kollision mellan lagarna och därmed har de inte behövt fundera på vilken lag de skall följa i första hand eller om de hade försökt kompromissa för att kunna följa båda lagarna, anser vi att de utövar en sorts kompromisstrategi. Därför väljer vi att inte falsifiera denna proposition.

P4: SOX:s regler och kostnaderna för att implementera dessa kan få bolag att avstå från handel på den amerikanska marknaden.

Tre av nio bolag menar att de, om det bara var möjligt, hade avregistrerat sig från SEC för att komma undan de nya reglerna. En respondent menar att om ett bolag funderar på att avnotera sig av andra skäl, till exempel låg omsättning på börsen, och dessutom får ett beslut om att man måste anpassa sig till SOX, blir det enklare att ta beslut om att avnotera bolaget. Dock menar flera respondenter att det är inte så lätt att komma ifrån en registrering hos SEC trots att man avnoterat bolaget från börsen. De tre bolagen som skulle kunna tänka sig en avregistrering har alla avnoterat sig från den amerikanska börsen, dock av andra anledningar än att undvika SOX, men har fortfarande 300 aktieägare i USA varför de fortfarande måste vara registrerade hos SEC. Ytterligare ett bolag har avnoterats från den amerikanska börsen och i samband med det fördes en diskussion om att försöka avregistrera bolaget även från SEC för att undvika SOX:s

bestämmelser. Dock insåg bolaget att EU antagligen kommer att införa liknade regler i framtiden varför de ansåg att en avregistrering enbart hade varit att skjuta upp regelförändringen. Respondenterna i övriga bolag bedömde att det aldrig har varit aktuellt för dem att avstå en handel på den amerikanska marknaden. De menar att lagen inte är av den karaktären att bolagen behöver ta till så drastiska åtgärder, som att avstå handel på en attraktiv marknad, för att undgå lagen. Ett av bolagen anser att de har affärsmässiga fördelar av att ha en närvaro i USA och då får de även ta konsekvenserna av att vara noterade på den börser.

Tabell 6.4 SOX:s regler och kostnaderna för att implementera dessa kan få bolag att avstå från handel på den amerikanska marknaden

	Antal bolag
Instämmer	3
Instämmer inte	6
Antal svar	9

Inget av kontrollbolagen avstår registrering hos SEC, då det inte är aktuellt för dem att bli registrerade. I ett bolag tror respondenten dock att bolaget skulle kunna tänka sig avstå från handel på den amerikanska marknaden för att slippa det, som han kallade det, stöket med att vara noterad i USA. Ett annat bolag tror att de skulle ha svårare att välja en registrering idag och respondenten anser att det har blivit mindre attraktivt att registrera sig på börser i USA, vilket dock inte endast behöver bero på att SOX uppkommit. Dessa respondenter är även överens om att lagen inte hjälper om man verkligen vill uppträda bedrägligt. Kontrollbolagen är alltså generellt ganska negativa till SOX.

”Vi tycker kanske att den modell som vi har i Sverige med en större frivillighet kring de olika regelsystemen är att föredra, SOX blir väldigt detaljerad och konsekvenserna för enskilda individer kan bli ganska dramatiska.” (En respondents åsikt om SOX)

Då undersökningen visar att majoriteten av SOX-bolagen inte anser att SOX är så krävande, vare sig regel- eller kostnadsmissigt, för att en avregistrering skulle ske, måste denna proposition falsifieras. Även kontrollbolagen menar att det inte är lagen som får bolagen att avstå en handel på den amerikanska marknaden vilket styrker att propositionen måste falsifieras. Några av bolagen anser dock att SOX kan leda till att de väljer bort att vara aktörer på den amerikanska aktiemarknaden. Lagen kan därför ha en negativ inverkan på bolagens benägenhet att utföra handel i USA som innebär en registrering hos SEC. Dock kan det ifrågasättas om det inte varit fler som avregistrerat sig om det varit lättare att göra så. Vi tycker oss av undersökningen se, liksom Offshore Investment (2005), att bolagen hade uppskattat om det varit lättare att avregistrera sig från SEC.

P5: Bolag kan komma avstå från att implementera vissa av bestämmelserna i SOX.

För att besvara denna proposition har vi ställt frågor om hur väl SOX:s bestämmelser uppfylls i bolagen. Enligt vår undersökning och de SOX-regler som vi studerat har det amerikanska bolaget redan implementerat bestämmelserna i SOX. Ett annat bolag uppfyller de krav i SOX som vi studerat, men har inte börjat tillämpa alla ännu, utan väntar till dess att lagen träder ikraft för icke-amerikanska bolag. Övriga bolag har inte implementerat alla bestämmelser i SOX än. Enligt sektion 301 skall bolagen ha en revisionskommitté som ansvarar för att tillsätta revisorer, bestämma kompensationen till dessa och utöva tillsyn över revisorernas arbete. Denna sektion tillämpar dock inte alla bolag, utan många av bolagen följer aktiebolagslagens regler, vilka innebär att det är bolagsstämman som utser revisorn och fastställer kompensationen och detta ser de ut att fortsätta göra.

Tabell 6.5 Bolag kan komma avstå från att implementera vissa av bestämmelserna i SOX

	Antal bolag
Instämmer	0
Instämmer inte	9
Antal svar	9

Vid analysen av denna proposition reagerade vi på att det i många bolag inte sker förändringar för att anpassa sig till sektion 301, utan aktiebolagslagens regler fortsätts att följas. Efter att ha haft kontakt med några respondenter en gång till kom vi, som nämnt i proposition tre, fram till att bolagen anser att de amerikanska reglerna ger icke-amerikanska bolag utrymme för dess nationella regler. Därmed kommer bolagen även fortsättningsvis till exempel använda bolagsstämman för avgörande beslut i valet av revisor.

Då vissa bolag inte kommer att implementera alla av SOX:s bestämmelser skulle vi kunna välja att inte falsifiera denna proposition. Dock uppfyller en inte-falsifiering inte syftet med denna proposition då det, enligt bolagen, finns undantag för icke-amerikanska bolag vid tillämpningen av SOX. Syftet var att studera om bolagen avstår att implementera tvingade regler, vilket vi nu har svårt att undersöka. Därför väljer vi att avvakta med att falsifiera denna proposition. Vid analysen av denna proposition blev vi förundrade över att den annars så detaljerade lagen, vilket leder till ett väldigt litet tolkningsutrymme, enligt bolagen innehåller flera undantag för icke-amerikanska bolag. Om detta stämmer kan det leda till att den önskvärda harmoniseringen kanske inte uppfylls fullt ut. Att SOX tillåter undantag för icke-amerikanska bolag kan bero på det starka motstånd som SOX tycks ha väckts från olika håll och kan därför ha justerats för att till viss del ta hänsyn till nationella lagar.

6.3 Förändringar ur agentteoretiskt perspektiv

P6: I och med införandet av SOX kommer agenternas opportunistiska beteende att minska.

”I framtiden kan man inte skriva ”to my best knowledge” vid intygande av 404:an, utan då förutsätts att man har kontrollerat det man gjort.”

Denna proposition grundas på att VD:s och ekonomichefs ansvar ökar i och med att de skall intyga de finansiella rapporternas riktighet och att de kan ådra sig höga straff vid vårdslöst intygande. I och med detta kan befattningshavarna komma att bli mindre opportunistiska. De flesta bolag anser dock inte att ansvaret för dessa befattningshavare har eller kommer att öka utan de menar att de alltid haft ansvar för att redovisningen skall vara rätt. Flera respondenter var trots detta överens om att de kommer bli mer försiktiga i och med medvetenheten om de ökade straffen. En respondent tror dock inte att en ökad försiktighet är kopplat till de ökade straffen utan mer till den diskussion som har funnits runt om där man har lyft upp frågan om etik som en viktig beståndsdel i företagets image. Man måste bete sig på korrekt sätt.

På frågan om de kommer vara mer försiktiga för att undvika oriktigt uppträdande berättade en av respondenterna efter en stunds tystnad att man inte direkt tänker på att undvika oriktigt uppträdande men:

”Men det är klart, någonstans i bakhuvudet finns det ju. Förut var det värsta som kunde hända att man blev av med jobbet, nu kan man åka in i fängelse i 25 år dessutom.”

Detta kan, enligt ett bolag, innebära att de inte kommer våga ta samma risker som förr. En respondent menade dock att detta inte kommer leda till att sunna affärsrisker går förlorade:

”Lagstiftningen bryr sig om hur du gör affärer, att man gör dem på ett etiskt korrekt sätt, men inte om det är en dålig affär eller en bra affär.”

Ett annat bolag anser att de hanterar stora risker ofta varför de inte tror att befattningshavarna skulle bli mindre riskbenägna i och med regelförändringarna.

Utifrån insamlad data kan vi förvissa oss om att bolagen tror att VD och ekonomichef kommer bli mer försiktiga då de kan drabbas av strängare straff än tidigare. Dock kan vi inte utifrån detta konstatera att deras opportunistiska beteende, som bedrägeri och stöld, kommer att minska på grund av lagen. Här visar undersökningen att vi får avvakta med att falsifiera ställd proposition, då vi varken kan falsifiera eller inte.

P7: Då SOX medför högre straff kommer principalens kontroll över agentens beteende inte att krävas i samma utsträckning.

Respondenterna är överens om att ägarna inte kommer att minska övervakningen efter att SOX har implementerats. Kontroll har alltid funnits trots att ägarna förutsett att bolaget redovisar rätt. Ett bolag menar att ägarna alltid kommer att vara medvetna om att det kan ske oriktigheter, trots en massa lagar, därför fortsätter de utöva kontroll i samma utsträckning som förut. Två andra bolag tror att ägarna istället kan komma att kontrollera mer då redovisningen blir mer transparent, det blir lättare för dem att ha insyn i bolaget, varför det också kan bli enklare att kontrollera att allt går rätt till. Med denna transparens tror ett annat bolag att det kommer bli mycket lättare att upptäcka oriktigheter varför det borde bli färre sådana.

”Man får hoppas att oavsiktliga och avsiktliga fel kommer att minska annars är ju hela processen meningslös.”

Dock är flera respondenter överens om att, vill personer i bolaget uppträda oriktigt så kan inga lagar hindra dem från det.

”Lagstiftningen fångar nog upp oavsiktliga eller avsiktliga normala fel... men däremot de avsiktliga fel som görs på väldigt hög nivå vet jag inte om lagstiftningen i sig egentligen fångar upp. Skandalerna, som ju delvis är grunden till att SOX lagstiftningen kom till, till exempel Enron och WorldCom, hade nog inträffat även om man haft SOX 404 kontroller på plats... Om någon, på en hög nivå, bestämmer sig för något kan de göra det i alla fall, det interna kontrollsystemet plockar inte upp det.” (en respondents åsikt)

Tabell 6.7 Då SOX medför högre straff kommer principalens kontroll över agentens beteende inte att krävas i samma utsträckning

	Antal bolag
Instämmer	0
Instämmer inte	9
Antal svar	9

Denna proposition får falsifieras då undersökningen visar att bolagen inte tror att agenterna kommer bli mindre kontrollerade av sina ägare. Enligt bolagen kommer alltså inte principalerna lita på att de ökade straffen minskar agentens opportunistiska beteende.

P8: VD och ekonomichef i bolag som omfattas av SOX kommer att kräva högre kompensationer.

Ingen av respondenterna har sett någon förändring i kompensationen till VD och ekonomichef och de tror inte heller att en sådan kommer att ske. Detta menar de flesta bolag beror på, som nämnts tidigare, att de inte anser att det kommer bli något ökat ansvar för dessa befattningshavare. Två av respondenterna tror dock att risken i och med implementeringen av SOX kan bli ett argument i förhandlingspelet om att få mer betalt. Tre respondenter är överens om att man inte kan säga att man skall ha mer betalt nu för att göra rätt, för det har man varit tvungen att göra tidigare också.

Tabell 6.8 VD och ekonomichef i bolag som omfattas av SOX kommer att kräva högre kompensationer

	Antal bolag
Instämmer	0
Instämmer inte	9
Antal svar	9

När propositionen utformades var utgångspunkten att VD:s och ekonomichefs ansvar skulle öka i och med SOX. Dock anser inte respondenterna detta, vilket leder till att de inte heller anser kompensationen bör öka. Detta innebär att vi måste falsifiera denna proposition. En annan anledning till varför VD:s lön inte kommer att öka kan vara att svenska VD:ar redan har hög lön. Enligt Örn (2004) har svenska VD:ar de högsta lönerna i hela EU. Skulle ökat ansvar bli en del i en förhandling om kompensationen tror vi att detta skulle kunna leda till två olika scenarier. Antingen kommer lönerna att pressas upp, trots att bolagen inte anser så nu, eller kan personer, som vill trissa upp sin lön genom att anspela på det kommande ansvaret, att anses som oseriösa eller osäkra eftersom personen inte bör göra mindre rätt i ett SOX-bolag än i ett bolag som inte tillämpar lagen.

P9: Implementeringen av SOX kommer att innebära att det blir svårare att rekrytera personal till VD- och ekonomichefspositionerna.

”Vi har inte haft så låg kravnivå tidigare, det har alltid funnits en ambition att göra rätt så det är ingen skillnad nu.”

Ingen av de intervjuade respondenterna har sett eller tror att det kommer bli svårare att rekrytera personer till positioner som VD och ekonomichef i SOX-bolag. Ett bolag menar att om personerna som är intressanta för en hög position i ett bolag har ärliga avsikter är riskerna väldigt små att det skall ske något oriktigt. Likaså menar en annan respondent att dessa personer vet vad de ger sig in i och är de intresserade av tjänsten så tar de den trots hot om stränga straff. Dock kan personer med bedrägliga avsikter komma att bli mer försiktiga att ta ett sådant uppdrag.

”Det är chefens ansvar att se till att han eller hon har folk omkring sig som gör ett bra jobb.”

En respondent tror inte heller att det kommer bli svårare att rekrytera personer, men att de personer som är aktuella för en tjänst kan komma att kräva mer, som resurser och pengar, för att bolaget skall efterleva SOX så bra som möjligt och därmed kan rekryteringsprocessen blir mer kostsam för bolaget.

Tabell 6.9 Implementeringen av SOX kommer att innebära att det blir svårare att rekrytera personal till VD- och ekonomichefspositionerna

	Antal bolag
Instämmer	0
Instämmer inte	9
Antal svar	9

Efter genomförda intervjuer kan det konstateras att personer inte är rädda för att utsätta sig för det personliga ansvaret som kommer utav SOX. I teorin diskuterades att bolag i USA fått svårare att rekrytera personer till höga positioner. Att det inte är likadant i Sverige kan bero på att det är fler bolag i USA som har ett dåligt rykte om sig efter de många redovisningsskandaler och därför vågar inte personer ta det ansvar, som kommer av SOX, i dessa bolag. Fördelen med lagens detaljerade kontroller och de höga straffen kan vara att personer med bedrägliga avsikter inte åtar sig ett uppdrag på en hög position i ett bolag, då större risk nu finns för dem att bli upptäckta. Detta medför att sådana personer kommer bli färre och färre vilket leder till minskade oriktigheter i bolagen, som är ett av lagens syfte. Bolagen kan dock få större krav ställda på sig vid rekrytering. VD och ekonomichef måste kunna lita på de personer de har runt omkring sig och kan således komma att ställa höga krav på dessa. Det kan konstateras att det inte bli svårare att rekrytera personer till VD- och ekonomichefsposter och därmed får propositionen falsifieras. Däremot kan det istället, utifrån diskussionen ovan, bli ökade kostnader för bolagen då högre krav kan komma att ställas på övrig personal och resurser som behövs för att den nyrekryterade skall känna sig säker på att SOX efterlevs.

P10: I och med införandet av SOX kommer bolagens styrelse att bli mer oberoende.

Av de åtta bolag som besvarat frågan kan inget se att styrelsens oberoende skulle förändras i och med införandet av SOX. Ett bolag tror dock att styrelsens sammansättning kan komma att förändras med tiden, inte kortsiktigt. Detta genom att bli mer internationell och kvalificerad. Anledningen till att ingen förändring kommer ske är, enligt flera respondenter, att de redan har oberoende styrelser.

Tabell 6.10 I och med införandet av SOX kommer bolagens styrelse att bli mer oberoende

	Antal bolag
Instämmer	0
Instämmer inte	8
Antal svar	8

Eftersom bolagen som ingått i vår undersökning inte anser att förändringar kommer att ske av oberoendet i styrelsen får vi falsifiera denna proposition. Detta kan bero på att svenska bolagsstyrelser, redan innan anpassningen av SOX, är oberoende jämfört med bolagsstyrelser i USA. Enligt Collin (2004) är det vanligt att det ingår flera personer från företagsledningen i styrelsen vilket gör att styrelsen inte är oberoende, speciellt när den skall granska företagsledningen. I USA kan till och med bolagets VD sitta som styrelseordförande. I Sverige däremot är det oftast utomstående ledamöter som är medlemmar i styrelsen. VD:n sitter dock ofta med som ledamot men aldrig som styrelseordförande. (Collin, 2004) Detta kan göra att de bolag i Sverige inte har samma behov av att förändra styrelsen som i USA.

6.4 Förändringar ur transaktionskostnadsteoretiskt perspektiv

P11: SOX medför att det blir enklare och billigare att få in riskkapital.

Här skiljer sig bolagens åsikter åt. Fem av nio bolag anser att lagen inte kommer att föra med sig ökat förtroende och således tror de inte heller att det blir enklare att få in riskkapital. Två av dessa bolag menar att de redan har så högt förtroende från sina investerare medan två andra bolag tror att andra faktorer skulle öka förtroendet mer; en allmän höjning av etiknivån och en harmonisering av redovisningssystemen.

”Bolag som har implementerat SOX fullt ut och det fungerar bra kanske kan höja sig lite i anseende, men jag tror inte att stora bolag påverkas eftersom de ändå är så högt rankade hos finansiärer och analytiker.”

En annan av respondenterna som inte tror att förtroendet kommer att öka menar istället att förtroendet från investerarna kan minska om bolaget inte tillämpar lagen.

Två bolag tror på ökat förtroende och enklare anskaffning av riskkapital. Respondenterna tror att detta beror på transparensen och alla kontroller som lagen för med sig. De sista två bolagen kunde inte säga hur investerarnas förtroende kommer att bli, varför dessa inte kan anses ha tagit ställning i frågan. En av dem besvarade frågan, om han tror att investerarnas förtroende kommer att öka, med:

”Ja, det får vi verkligen hoppas, det är väl det som det hela syftar till. Om det inte gör det då kan man fråga sig om det har varit överambitiöst, hela tänket. Detta är nog mycket mer uttalat i USA, vi har ju inte upplevt den här typen av skandaler, även om vi tyckte Skandia var en skandal, med folk som blir lurade. Jag tror vi har svårt att sätta oss in i det här.”

Tabell 6.11 SOX medför att det blir enklare och billigare att få in riskkapital

	Antal bolag
Instämmer	2
Instämmer inte	5
Tar ej ställning	2
Antal svar	9

Ett av lagens syfte är att öka investerarnas förtroende för bolagen. Undersökningen visar dock att fler än hälften av respondenterna inte tror att detta syfte kommer att uppfyllas och därmed kan tänkas att anskaffningen av riskkapital inte kommer att bli enklare. Därför får denna proposition falsifieras. Liksom en av respondenterna resonerade kring, tror vi också att detta kan bero på att investerarnas förtroende är mer omtalat i USA än i Sverige eftersom de har upplevt fler skandaler och därmed har även fler investerare förlorat förtroende för bolagen där. Dock kan lagen, på detta område, få effekter för bolag i Sverige. En anpassning till lagen kanske inte ökar förtroendet, men om bolagen underlåter sig att tillämpa bestämmelserna skulle förtroendet kunna påverkas negativt eftersom investerare kan komma att ifrågasätta varför en anpassning till lagen inte sker.

P12: SOX innebär att bolagen får ökade kostnader för ansvarsförsäkringar.

Av de sju bolagen som besvarade frågan har sex bolag ansvarsförsäkringar. Ett av dessa bolag ansåg att kostnaderna för dessa skulle kunna öka medan ett annat bolag redan har sett att kostnaderna för försäkringarna, de senaste åren, har ökat för bolaget. Respondenten tror dock inte att det enbart är SOX som har bidragit till dessa öknings, utan det finns en ökad risk för olika former av stämningar mot företag och styrelseledamöter som varit en trend i USA och vissa andra länder. En respondent tror istället att det kan bli tvärtom, att premierna sjunker då bolaget kan visa försäkringsbolaget vilken bra intern kontroll de har. De övriga tre respondenterna som har besvarat frågan har ingen åsikt om kostnadernas utveckling.

Tabell 6.12 SOX innebär att bolagen får ökade kostnader för ansvarsförsäkringar

	Antal bolag
Instämmer	2
Instämmer inte	2
Tar ej ställning	3
Antal svar	7

Då respondenternas svar skiljer sig mycket åt och det är flera som inte besvarat frågorna angående propositionen är det svårt att dra slutsatser om den skall falsifieras eller inte. Eftersom vi inte anser oss ha tillräckligt med underlag för att besvara propositionen avvaktar vi med att falsifiera denna. Vi lade märke till att detta var ett känsligt område vilket tydligt visas genom att tre respondenter valde att inte kommentera de tillhörande frågorna alls. Samtliga respondenter som besvarade frågorna var också restriktiva i sina svar, vilket gjorde att vi inte erhöll så mycket information som vi önskat.

P13: SOX:s regler om revisorsrotation kommer öka kostnaderna för bolagen.

Sex av nio bolag menar att bestämmelserna om revisorsrotation kommer att innebära att bolagen måste byta revisor mer frekvent än tidigare. Ett av dessa bolag kommer framöver att byta revisor vart tredje år. De tre bolagen som inte anser regeln skapar någon förändring bytte revisor efter tre till fem år redan innan regeln i SOX kom.

Tabell 6.13 SOX:s regler om revisorsrotation kommer öka kostnaderna för bolagen

	Antal bolag
Instämmer	6
Instämmer inte	3
Antal svar	9

Här visar undersökningen att de flesta bolag kommer att byta revisor oftare än vad de gjort förut. Som nämndes i teorikapitlet kan mer frekventa revisorsbyten leda till ökade kostnader för bolagen. Utifrån detta antar vi att de sex bolag som kommer att byta revisor mer frekvent kan få ökade kostnader, varför vi inte falsifierar denna proposition.

P14: Kostnaderna för revision kommer att öka i och med införandet av SOX.

Alla bolag är överens om att kostnaderna för revision kommer att öka för dem, många svarade på frågan snabbt med en stark övertygelse. Detta tror de i huvudsak orsakas av att revisorerna behöver lägga mer tid på bolag som implementerat SOX. Det kommer att bli fler granskningsmoment för revisorn och de kommer få lägga mycket tid på att testa de kontroller som bolagen säger sig ha. Två bolag menar att en annan anledning till att kostnaden kan öka är att revisorerna inte får utföra konsultuppdrag längre inom samma bolag som de har en påskrivande revisor, vilket innebär att de tappar intäkter, och måste kanske ta mer betalt för revisionsuppdragen för att ersätta intäktsminskningen. En av respondenterna tror att ökningen av kostnaderna för revision kan komma bero på att revisorerna kan vara osäkra på hur ett SOX-bolag skall granskas och den osäkerheten kan leda till att de kräver högre arvoden.

Tabell 6.14 Kostnaderna för revision kommer att öka i och med införandet av SOX

	Antal bolag
Instämmer	9
Instämmer inte	0
Antal svar	9

För att se om det endast är SOX-bolagen som har fått ökade revisionskostnader har vi även ställt frågorna för denna proposition till kontrollbolagen. Det visade sig att fem av sju respondenter är överens om att kostnaden för revision har ökat de senaste åren. Orsaken kan enligt en respondent bland annat vara allt som hänt i USA och den stora risken som revisorerna tar. En annan respondent tror att förändringen till stor del beror på implementeringen av IFRS. De tror att bolagskoden och SOX kommer att öka kostnaderna i och med att granskningen blir mer tidskrävande, vilket även två andra respondenter är överens om. En annan respondent menar tvärtom att bolagskoden kan minska revisionskostnaden eftersom det införs tydligare riktlinjer som gör det lättare för revisorerna. Ett bolag har inte sett några förändringar ännu men har noterat att arvodet som betalats till dess externa revisorer för konsulttjänster har minskat.

Samtliga intervjuade personer i SOX-bolagen tror att revisionskostnaderna kommer att öka i och med SOX. Dock ser vi även att kostnaderna för revision ökat i kontrollbolagen varför det inte går att konstatera att det endast är lagen som bidragit till de ökade kostnaderna i SOX-bolagen. De flesta av de intervjuade SOX-bolagen har också nyss anpassat sig till IFRS vilket bör ha en effekt på revisionskostnaderna i deras bolag likaväl som i kontrollbolagen. Dock anser SOX-bolagen att anpassningen till lagen är väldigt kostsam varför det kan bli att de ”skyller” vissa kostnader på SOX trots att de kanske hade uppstått utan en anpassning till lagen. Respondenterna menade dock att SOX har stor påverkan och vissa av de ökade kostnaderna ser ut att enbart bero på SOX. Därmed väljer vi att inte falsifiera denna proposition.

6.5 Diskussion kring lagen

Respondenterna har också fått besvara frågor om deras inställning till lagen. De flesta av bolagen är överens om att någon typ av reglering behövs, dock inte på denna detaljnivå och att det finns delar av lagen som kan ifrågasättas. Ett bolag menar att lagen kan komma att behövas om man vill vara med på den internationella marknaden. En respondent menar att han själv inte ser något behov av lagen, men efter en stunds fundering framför han, att eftersom SEC pressar på så pass mycket så behövs den uppenbarligen.

Trots att lagen har mött stark kritik och de flesta bolag inte anser att den behövs, har generellt alla bolagen en positiv inställning till lagen. De tycker den överlag är bra men många av bolagen anser att den är på tok för detaljerad (speciellt sektion 404), kostsam och kräver en oerhörd arbetskraft.

Flera av bolagen tror att lagen kan föra mycket gott med sig och vara till stor nytta genom att förbättra kontrollen i bolagen. Två av respondenterna nämner dock att SOX är framtagen på väldigt kort tid och de tror att lagen hade mått bra av att ha processats fram och tillbaka ett par gånger innan den blev klar, men en av dem tror att lagen kommer att utvecklas med tiden. Tre respondenter anser att kostnaden är högre än nyttan för implementeringen av lagen. Även kontrollbolagen är av inställningen att lagstiftningen är för detaljerad och omfattande. De flesta respondenter i dessa bolag anser att lagen inte behövs, i alla fall inte i Sverige.

Utifrån ovanstående resonemang kan bolagen anses tala emot sig själva då de är positiva till lagen trots att de inte tycker att den behövs. Detta kan komma av att de anser att lagen medför bra kontrollsystem och de ser fördelar med det, samtidigt som bolagen i Sverige inte anser sig ha behovet av alla kontroller som SOX medför. En stor anledning till den negativa inställningen kan även vara de kostnaderna som SOX för med sig.

”Konceptet är inga problem, det är bara amerikanarnas överreaktion på sina problem som drivit upp kostnaderna riktigt rejält.”

Majoriteten av bolagen ser att SOX kommer att föra med sig ökade kostnader på fler områden än de som redan diskuterats. Framför allt kommer de interna kostnaderna att öka då det går åt mer tid och mer arbetskraft till rutinerna som kommit av lagen. Ett bolag tror att det kommer att kosta en hel del att söka rätt på brister i den interna kontrollen och för att förbättra dessa. Flera bolag tror att en ökad kostnad är att bolagen måste utveckla till exempel datasystem. Ett av dessa bolag vet att de, än så länge, inte lever upp till allt som SOX kräver vilket kommer kosta mycket genom investeringar, speciellt på IT-sidan då det kommer att behövas nya system.

Med undantag för en respondent, är övriga överens om att SOX även kan medföra vissa intäkter för bolagen. En respondent inledde dock sitt svar skämtsamt:

”Intäkter med SOX? Bara för konsultföretagen”

En respondent tror att SOX kan bidra med att processer blir effektivare och mer standardiserade vilket gör att dessa blir billigare att driva. En annan respondent tror att de kommer att kunna spara pengar i och med implementeringen av SOX då dokumentationen kommer vara på plats och att de kommer att ha en bra processbeskrivning som effektiviserar och standardiserar processer. Ett annat bolag tror sig till och med kunna få större vinster genom att processerna blir mer harmonierade.

När intervjuerna genomfördes ombads också respondenten ge sin syn på lagens fördelar och nackdelar utifrån sitt bolag. Flera bolag anser att kostnaden för att implementera och att upprätthålla SOX är en stor nackdel.

”Rutinerna blir i många fall säkrare men definitivt inte effektivare, det går åt mer folk och de administrativa kostnaderna ökar.”

Ett av bolagen anser att en nackdel är att man kräver kontroller på en för låg nivå. Det kan finnas en risk att man kontrollerar för mycket detaljer och möjligen glömmer bort helheten. Ett annat bolag menar att anpassningen till SOX kräver en väldigt hård press på bolaget. Bolagen ser dock även flera fördelar med den nya lagen. Två bolag tror att förtroendet gentemot kapitalmarknaden kommer att kvarstå i och med SOX och bolagen borde därför kunna vara starkare jämfört med andra bolag som inte anpassar sig till lagen vilket kan vara en konkurrensfördel för de bolag som gör en bra anpassning.

Vi tror att en anpassning till SOX kan jämföras med en certifiering, vilken kan utge en positiv signal från bolaget till dess intressenter. Därmed kan bolagen, genom att tillämpa SOX, anses signalera om en högkvalitativ intern kontroll och pålitliga finansiella rapporter. Ett bolag menar att det är bra att de tvingas att arbeta igenom dokumentationen och inse att bättre kontroll behövs. De får en förstärkt kontrollmekanism och medvetenhet om kontroller. En annan respondent anser att risken för medvetna och omedvetna fel minskar vilket kan ge bättre kvalitet i den ekonomiska informationen. Flera bolag anser att en fördel med lagen är att det sker en harmonisering i processerna, bland annat av den interna kontrollen, mellan länder som de har verksamhet i.

6.6 Spekulationer om fel i vår studie

Efter genomförda intervjuer och sammanställning av analysen har vi stött på en del problem. Trots att vi genomförde en operationalisering ansåg vi vid sammanställningen av data, att vi inte fått tillräckliga svar för att kunna dra slutsatser av alla propositioner. Till proposition fem, som behandlar huruvida företaget implementerar bestämmelserna i SOX, valde vi att ställa icke-ledande frågor för att få så ärliga svar som möjligt. Dock gjorde detta att vi inte fick tillräcklig information för att med säkerhet kunna presentera ett hållbart resultat för denna proposition. Även den sjätte propositionen, angående agentens opportunistiska beteende, orsakade problem vid analysen då vi även här ville ha ärliga svar och fick då inte tillräckligt med information. Detta ledde till att vi inte kunde ta ställning till om propositionen kunde falsifieras eller inte.

En annan anledning till att vissa propositioner har varit svåra att pröva kan vara att vi i våra intervjuer inte ställde tillräckligt med motfrågor till respondenternas svar. Vi hade kunnat kräva fler exemplifieringar och använt oss mer av de fakta vi erhöll innan intervjuerna med bolagen.

6.7 Sammanställning av propositionernas resultat

P1: Bolagen samtycker till lagen då SEC tvingar dem till det, **inte falsifierad.**

P2: Bolagen hade, utan krav, ändå implementerat SOX, **falsifierad.**

P3: Bolag försöker kompromissa om lagen när de inte är överens med den samma, **inte falsifierad.**

P4: SOX:s regler och kostnaderna för att implementera dessa kan få bolag att avstå från handel på den amerikanska marknaden, **falsifierad.**

P5: Bolag kan komma avstå från att implementera vissa av bestämmelserna i SOX, **avvaktar med falsifiering.**

P6: I och med införandet av SOX kommer agenternas opportunistiska beteende att minska, **avvaktar med falsifiering.**

P7: Då SOX medför högre straff kommer principalens kontroll över agentens beteende inte att krävas i samma utsträckning, **falsifierad.**

P8: VD och ekonomichef i bolag som omfattas av SOX kommer att kräva högre kompensationer, **falsifierad.**

P9: Implementeringen av SOX kommer att innebära att det blir svårare att rekrytera personal till VD- och ekonomichefspositionerna, **falsifierad.**

P10: I och med införandet av SOX kommer bolagens styrelse att bli mer oberoende, **falsifierad.**

P11: SOX medför att det blir enklare och billigare att få in riskkapital, **falsifierad.**

P12: SOX innebär att bolagen får ökade kostnader för ansvarsförsäkringar, **avvaktar med falsifiering.**

P13: SOX:s regler om revisorsrotation kommer öka kostnaderna för bolagen, **inte falsifierad.**

P14: Kostnaderna för revision kommer att öka i och med införandet av SOX, **inte falsifierad.**

6.8 Kapitelsammanfattning

I detta kapitel har resultatet av intervjuerna presenterats och analyserats utifrån varje proposition för sig. Av de fjorton propositionerna har stöd endast funnits hos fyra av dem. Övriga propositioner har vi antingen falsifierat eller avvaktat med att falsifiera. I avsnitt 6.2 studerade vi förändringar ur det institutionella perspektivet och fann att samtliga bolag implementerar lagen men enbart för att SEC tvingar dem till det. Möjligen hade vissa bestämmelser implementerats utan krav men då antagligen under andra omständigheter. Vissa bolag menar att de till och med hade kunnat avregistrera sig från SEC för att undslippa lagen. Förändringar ur det agentteoretiska perspektivet behandlades i avsnitt 6.3 där undersökningen visade att, i och med att bolagen inte anser att ansvaret ökar för VD och ekonomichef, kommer inte compensationerna att öka och det blir inte svårare att rekrytera personer till dessa positioner. Trots ökade straff och kontroller upplever inte bolagen att ägarna kommer minska övervakningen av agentens beteende när SOX implementerats. I avsnitt 6.4 behandlades förändringar ur transaktionskostnadsteoretiska perspektivet varpå vi bland annat fann att bolagen inte tror att det kommer bli billigare att införskaffa riskkapital eftersom de inte anser att lagen kommer att öka investerarnas förtroende. Då revisorerna kommer få lägga mer tid på att granska varje enskilt SOX-bolag är de undersökta bolagen överens om att kostnaderna för detta kommer att öka. Vidare skedde en diskussion kring respondenternas inställning och åsikter om lagen. Slutligen spekulerade vi om fel som gjorts under studiens gång.

7. Slutsats

I uppsatsens sista kapitel redogörs för reflektioner som uppstått under arbetets gång och de slutsatser som vi kommit fram till i studien. Kapitlet avslutas med ett par förslag till fortsatta studier inom ämnet.

7.1 Slutsats och reflektioner

Uppsatsens syfte var att studera vilka kostnads- och beteendeeffekter som SOX har på bolag i Sverige och hur bolagens benägenhet är att ta till sig bestämmelserna i lagen. Vi har funnit stöd för fyra av våra fjorton propositioner, medan sju av dem har falsifierats. Övriga propositioner har vi tvingats avvakta med att falsifiera. I analysen kunde vi påvisa att bolag i Sverige tvingas till förändringar i och med implementeringen av SOX, dock fick vi inte det stöd vi förväntat oss få för hur dessa förändringar påverkar bolagen. Våra resultat visar att bolagen, än så länge, inte kan se att det kommer bli så stora förändringar mer än ökade kostnader och mer kontroll.

Med de första propositionerna ville vi undersöka bolagens benägenhet att ta till sig lagen. Det visades sig att samtliga bolag implementerade lagen, men enbart för att SEC tvingat dem till det. Eftersom majoriteten av bolagen inte hade implementerat lagen fullständigt utan tvång kan vi dra slutsatsen att vissa delar av lagen enbart implementeras på grund av att de inte har något val. Detta styrks genom att inte heller kontrollbolagen implementerar bestämmelserna i SOX. En anledning till att alla SOX-bolagen tar till sig bestämmelserna utan att streta emot kan vara för att de tror att till exempel EU kommer att imitera SOX-bestämmelserna, vilket innebär att de ändå kommer tvingas på nya regler. Samma argument kan finnas för att kontrollbolagen inte implementerar bestämmelserna, de väntar istället på regler som kommer vara tvingande för dem. Här kan en koppling dras till spridningsteorin, som vi i avsnitt två valde att inte använda oss av. Denna teori beskriver hur innovationer sprids mellan bolag (Rogers, 1995 (refererad ur Ax & Bjørnenak, 2005)). Dock borde denna teori även kunna appliceras på spridningen mellan institutioner. Även den institutionella teorin kan här användas då DiMaggio & Powell (1983) menar att det sker förändringar, såsom att anamma en lag, i institutioner för att skapa likheter. Vi kan konstatera att bolagen i vår undersökning tror att lagens bestämmelser kan komma att spridas till EU vilket i så fall kan tyda på att lagen, enligt EU, har en positiv inverkan på bolag som anpassar sig till den.

Studien visar att bolagen, trots den kritik som framkommit mot SOX, har en positiv inställning till lagen. Lagens huvudsyfte är att öka investerarnas förtroende för bolagens finansiella rapporter, vilket de undersökta bolagen inte tror den kommer att uppfylla. Detta kan bero på att Sverige inte drabbats av redovisningsskandaler i samma omfattning som USA och således har inte investerarnas förtroende sjunkit i samma utsträckning. Därmed finns inte samma behov av att öka förtroendet, då det redan, enligt

flera respondenter, anses vara högt. Även om investerarnas förtroende inte kommer att öka omedelbart efter implementeringen av SOX tror vi att en fungerande tillämpning av SOX, i framtiden, kan ha en signalerande effekt. Detta kan innebära att positiva signaler kan sändas ut till investerarna om att bolaget innehar en god intern kontroll och det i sin tur kan leda till att investerarna väljer att satsa kapital i ett SOX-anpassat bolag, varför det för dessa bolag kan bli enklare och billigare att få in riskkapital. Den osäkerhet som idag finns hos investerarna kan komma att reduceras i och med att transparensen i bolagens finansiella rapportering ökar, vilket kan styrkas av Barth med flera (2005).

Enligt vår studie kommer inte bolagen att påverkas i den utsträckning som man utav litteratur och media kunnat utläsa. Det ser ut som om de faktiska effekterna, såsom individernas beteende, inte kommer att bli så påtagliga, medan de synliga effekterna, som till exempel ökade kostnader, kan komma att bli starka. I teorikapitlet har flera av våra propositioner utformats med stöd av SOX-undersökningar, bland annat från USA. Vår studie visar att förändringar som tycks förekomma i USA, på grund av implementeringen av SOX, inte sker i samma utsträckning i Sverige. Några anledningar till detta kan vara att VD:ar i Sverige redan har höga kompensationer (Örn, 2004) och att bolagen i Sverige redan har oberoende styrelser. Några respondenter menar att den svenska kulturen innebär en högre tillit till medarbetare. Detta kan medföra att ansvariga personer litar på information de erhåller från sina medarbetare, varför de inte är rädda att besitta posterna som VD eller ekonomichef. Likaså har investerarna högre förtroende för bolagen och dess redovisning än i USA, då vi inte drabbats av skandaler i samma utsträckning.

Undersökningen har delvis utgått från antagandet att bestämmelserna angående VD och ekonomichefs intygande av redovisningen riktighet leder till ett ökat ansvar för dessa befattningshavare och att ökat straff kommer att ha en påverkan på olika individer. Flera av propositionerna i vår undersökning stödjer varandra trots att de har fått falsifieras. De ökade straffen minskar, enligt studien, inte ägarnas kontroll över bolaget då de kommer att fortsätta inneha lika sträng övervakning. Detta får även stöd av att merparten av bolagen inte tror att investerarnas förtroende kommer att öka. Likaså menar de flesta respondenterna att ansvaret för VD och ekonomichef inte kommer att öka, vilket styrks av att propositionerna angående kompensation och rekrytering fick falsifieras. En effekt som kan tänkas uppkomma i och med den ökade risken och de strängare straffen kan vara att personer med bedrägliga avsikter eller väldigt riskbenägna personer kan komma att undvika att söka sig till tjänster som VD eller ekonomichef i ett SOX-bolag. Trots att bolagen inte kan se så många fördelar med lagen, anser vi att detta är en positiv ”rensande” effekt som kan uppkomma i och med SOX.

Bolagen upplever generellt att lagen är alldeles för kostsam och detaljerad vilket de anser är negativt. Flera respondenter menar att kostnaden överstiger nyttan med lagen varför det lätt blir att bolagen får en negativ inställning till lagen. Att bolag i Sverige får

stora effekter av SOX kan bero på att förhållandena är olika i USA och Sverige, varför ett system som är utformat i USA kan bli väldigt kostsamt att överföra till Sverige och utan omarbetning implementeras i svenska förhållanden. Angående detaljeringsgraden kommer återigen tilliten in i bilden då bolagen i Sverige kan anse att det är aningen för formellt att behöva kontrollera och intyga varje liten intern kontroll bolaget innehar. Dock kan en hög detaljeringsgrad vara bra för den finansiella rapporteringen runt om i världen vilket Andersson, Nilsson & Nilsson (2004) visar i en undersökning. En låg detaljeringsgrad kan ge utrymme för individuella tolkningar av lagen, vilket skulle kunna leda till att det inte blir någon harmonisering av den interna kontrollen som SOX kräver. Intervjuerna med Vangstad och Ingestedt tyder på att SOX:s regler skall gälla över alla andra regler. Dock har vi genom intervjuer med respondenterna erhållit information som visar att de anser att det finns undantag för icke-amerikanska bolag att få använda vissa nationella lagar. Detta kan härledas till Olivers (1991) strategi kompromiss där hon menar att ett bolag kan försöka balansera en lag för att utjämna skillnaderna genom att tolka lagen som att de kan använda sina nationella lagar i viss mån. Därmed kan även harmoniseringen som efterfrågas, trots den höga detaljeringsgraden, vara hotad.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att lagen, till största del enligt respondenterna, kommer att medföra negativa effekter på bolag i Sverige. Den största effekten är de ökade kostnaderna som uppkommer för bolagen, både för implementeringen och upprätthållandet av bestämmelserna. Dock ser det inte ut som om bolag i Sverige kommer påverkas lika mycket av lagen som de amerikanska bolagen, då undersökningen visar att bolag i Sverige dels anser sig få göra undantag för vissa regler och dels att de redan uppfyller vissa av SOX:s krav.

7.2 Förslag på vidare forskning

I denna uppsats har vi undersökt vilken påverkan SOX kan ha på bolag i Sverige. Vårt resultat visar att bolagen, än så länge, inte kan se att det kommer bli så stora förändringar mer än ökade kostnader och mer kontroll. Innan arbetet påbörjades ansåg vi att bolagen som skall implementera SOX borde ha kommit en bra bit då det var tänkt från början att de skulle börja tillämpa lagen redan sommaren 2005. Dock visade det sig att bolagen fortfarande inte helt vet hur de kommer att påverkas av lagen. Därmed vore en liknande undersökning intressant att utföra i framtiden, för att se de verkliga effekterna lagen har fört med sig.

Då vi även fått indikationer på att lagen kommer att spridas kan det vara intressant att undersöka om lagen kommer imiteras av andra institutioner, såsom EU, och om de i så fall omarbetar lagstiftningen. Här kan även undersökas vad det i så fall är som omarbetas och varför.

Referenslista

Accounting Web. (2005) *SOX Accounting Expensive for Fortune 1000 Companies*.
<<http://www.accountingweb.com/cgi-bin/item.cgi?id=100859>>
Accessdatum 2005-05-06.

Andersen, I. (1998). *Den uppenbara verkligheten*. Lund: Studentlitteratur.
ISBN: 91-44-00627-6.

Andersson, A., Nilsson, A., & Nilsson, A. (2004) *IAS/IFRS uppnås strävan efter harmonisering?* Kristianstad: Kristianstad Högskola, Institutionen för ekonomi.

Anthony, R.N., & Govindarajan, V. (2003). *Management Control Systems*. Boston. McGrawHill. ISBN: 0071232273.

Ax, C., & Bjørnenak, T. (2005). Bundling and diffusion of management accounting innovations – the case of the balanced scorecard in Sweden. *Management Accounting Research*, Vol. 16, s. 1-20.

Barth, M.E., Konchitchki, Y., & Landsman, W.R. (2005). Cost of Capital and Financial Statement Transparency. Paper presented at the 28th EEA conference in Gothenburg.

Beck-Friis, U. (2005). Börsseminarium 2005 – Börsen och riskkapitalet I skuggan av bolagskoden. *Svenska Dagbladet*, 2005-03-10.

Bjørnenak, T. (1997). Diffusion and accounting: the case of ABC in Norway. *Management Accounting Research*, Nr. 8, s. 3-17.

Blix, C., Danielsson, Å., Nihlen, J-H., Åkersten, P. (2002). Sarbanes-Oxley Act, Utredning på uppdrag av FAR. 7 oktober 2002.

Carpenter, T.D., Fennema, M.G., Fretwell, P.Z., & Hillison, W. (2004). A Changing Corporate Culture. *Journal of Accountancy*, Mars, s 49-57.

Carpenter, V.L., & Feroz, E.H. (2001). Institutional theory and accounting rule choice: an analysis of four US state governments' decisions to adopt generally accepted accounting principles. *Accounting, Organizations and Society*, nr 26, s.565-596.

Catanach Jr, A.H., & Walker, P.L. (1999) The International Debate Over Mandatory Auditor Rotation: A Conceptual Research Framework. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Vol. 8, s. 43-66.

Christensen, L., Andersson, N., Carlsson, C. & Haglund, L. (2001) *Marknadsundersökning – en handbok (2:a upplagan)*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 91-44-01799-5.

Clemens, B.W., & Douglas, T.J. (2005). Understanding strategic responses to institutional pressures. *Journal of Business Research*, Vol. 58, s. 1205-1213.

- Coase, R.H. (1937). *The Nature of the Firm*, i O. Williamson & S. Winter. (1993) *The Nature of the Firm*. New York: Oxford University Press. ISBN: 0-19-508356-3.
- Collin, S-O. (1990). *Aktiebolagets kontroll*. Lund: Wallin & Dalholm Boktryckeri AB. ISBN: 91-7966-125-4.
- Collin, S-O. (2004). *The Mastering of the Corporation*. Department of Business Studies. Kristianstad.
- Cullinan, C. (2004). Enron as a symptom of audit process breakdown: can the Sarbanes-Oxley Act cure the disease?, *Critical Perspectives on Accounting*, 2004, Nr. 15, s. 853-864.
- Dahlgren, L. (2005). Fångelse hotar svenska USA-chefer. *Dagens PS*, 2005.02.25.
- Deloitte. (2005) Sarbanes-Oxley: *Vad innebär den för svenska företag?*. <http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0,1042,sid%253D59816,00.html> Accessdatum 2005.04.18.
- DiMaggio, P. J., & Powell W.W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, Vol 48, April, s. 147-160.
- Dopuch, N., King, R.R., & Schwartz, R. (2001). An Experimental Investigation of Retention and Rotation Requirements. *Journal of Accounting Research*. Vol. 39, No. 1, s. 93-117.
- Eriksson, L.T., & Wiedersheim-Paul, F. (1997) *Att utreda, forska och rapportera*. Stockholm: Liber Ekonomi. ISBN: 91-47-04023-8
- Ernst & Young. (2005) *Allt fler svenska börsbolag utvecklar ägarstyrningen*. <http://www.ey.com/global/Content.nsf/Sweden/Home_Corporate_Governance> Accessdatum 2005.04.14.
- Finansinspektionen. (2002) *Enron, lärdomar för finansiell tillsyn?*. <http://www.fi.se/upload/20_Publicerat/30_Sagt_och_utrett/30_Skrivelser/2002/analys_enron_020423.pdf> Accessdatum 2005.02.21.
- Francis, J.R. (2004). What do we know about audit quality?. *The British Accounting Review*, nr. 36, s. 345-368.
- Frykmer, G., & Liedén, B. (2004). *Effekter av Sarbanes-Oxley Act*. Göteborg: Handelshögskolan, Göteborgs Universitet, Institutionen för företagsekonomi.
- Gomez-Mejia, L., & Wiseman, R.W. (1997). Reframing Executive Compensation: An Assessment and Outlook. *Journal of Management*, 23(3):291-374.
- Goodstein, J.D. (1994). Institutional pressures and strategic responsiveness: employer involvement in work-family issues. *Academy of Management Journal*, Vol. 37, s. 350-382.

- Hammarström, M. (2005). Revision kostar mer för bolagen. *Dagens Industri*, 2005.03.24.
- Hart, O. (1995). An Economist's Perspective on the Theory of the Firm, i O.E. Williamson (1995) *Organization Theory*. New York: Oxford University Press. ISBN: 0-19-509830-7.
- Hartmann, J. (2004). The Impact of Sarbanes-Oxley. *Online*, maj/juni.
- Hatch, M.J. (2002). *Organisationsteori*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 91-44-02128-3.
- Herolf, O. (2004). Vad innebär de nya Sarbanes-Oxley-reglerna?. *Örhlings PricewaterhouseCoopers Agenda*, nr. 3.
- Herz, R. (2004). (P) Chairman Robert Herz Reveals FASB Objectives. USA
- Hill & Knowlton, (2003). *Företagets rykte allt viktigare*. <<http://www.hillandknowlton.se/nyh031014.php>> Accessdatum 2005.05.06
- Hobler, C., Holmqvist, H. & Paulsson, A. (2004) *Sarbanes-Oxley Act-en tvingande förändring*. Kristianstad: Kristianstad Högskola, Institutionen för ekonomi.
- Holme, I.M., & Solvang, B. (1997). *Forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 91-44-00211-4.
- Hoyle, J. (1978) Mandatory auditor rotation: The arguments and an alternative. *Journal of Accountancy*, s. 69-78.
- IFLR (2002). Is Sarbanes-Oxley punishing others for US mistakes?. Oktober, 2002.
- Ingram, P., & Simons, T. (1995). Institutional and resource dependence determinants of responsiveness to work-family issues. *Academy of Management Journal*, Vol. 38, No. 5, s. 1466-1482.
- Johansson, P., & Klang, M. (2004). *Säkerställning av intern kontroll och finansiell rapportering enligt Sarbanes-Oxley Act, sektion 404*. Göteborg: Handelshögskolan, Göteborgs Universitet, Institutionen för företagsekonomi.
- Kindahl, I. (2004). Hårda krav på Autoliv's redovisningskontroll. *Örhlings PricewaterhouseCoopers Agenda*, nr. 3.
- Kjær, P. (2002). i C. Nygaard, (red.) & L. Bengtsson, (2002). *Strategizing*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 9144021046.
- KPMG. (2005) *Sarbanes-Oxley Act – compliance and beyond*. <<http://www.kpmg.se/pages/102101.html>> Accessdatum 2005.04.22
- Lander, G.P. (2004). *What is Sarbanes-Oxley?*. eBook. USA: McGraw-Hill Companies Inc. ISBN: 0-07-144234-0.

- Levander, M. (2005). USA ger svenska företag ett år till. *Dagens Industri*, 2005.03.07.
- Lundahl, U., & Skärvad, P.H. (1999). *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 91-44-01003-6.
- McMillan, K.P. (2002). Trust and the virtues: a solution to the accounting scandals?, *Critical Perspectives on Accounting*, 2004, nr. 15, s. 943-953.
- Merriam, S. (1994) *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 91-44-39071-8.
- Modell, S. (2001). Performance measurement and institutional processes: a study of managerial responses to public sector reform. *Management Accounting Research*, Vol. 12, s. 437-464.
- Nihlén, H. & Pihl, J.H. (2002). Revisionskommittéer har inte samma befogenheter som Audit Committees. *Balans*, 2002, nr. 12, s. 26-27.
- Nyber, A. (2003). Sticker shock: the true cost of Sarbanes-Oxley compliance. *Magazine for Senior Financial Executives*, Sept, 2003.
- Nygaard, C., & Ravn, J. (2002). Strategen minimerar transaktionskostnader - transaktionskostnadsteori, i C. Nygaard (red.) & L. Bengtsson. (2002) *Strategizing – en kontextuell organisationsteori*. Lund, Studentlitteratur, 91-44-02104-6.
- Nyhetsbyrån Direkt. (2004). Dyr övergång till nya redovisningsregler. *Dagens Industri*, 2004.11.23.
- Nystrand, J., & Tufvesson Shuck, M. (2004). Finansiell Expert enligt Sarbanes-Oxley – Vad innebär det för svenska bolag?. *Balans*, 2004, nr. 10, s. 32-35.
- Offshore Investment. (2005). *Europe continues to press SEC on Sarbanes-Oxley*. <http://www.offshoreinvestment.com/current_issue/news/main.html> Accessdatum 2005.05.03.
- Oliver, C. (1991). Strategic responses to institutional processes. *Academy of Management Review*, Vol, 16, No. 1, s. 145-179.
- Patton, M.Q. (1985). Quality in Qualitative Research: Methodological Principles and Recent Developments. (Invited address to the American Educational Research Association, Chicago, april, 1985).
- Pehrson, L. (2002). Kongressförhör om konkursen. *Dagens Nyheter*, C-del, 2002.01.22.
- Pomery, A. (2004). Sarbanes-Oxley costs still rising for public companies. *HR Magazine*, July, 2004.
- Ramberg, U. (1997). *Utformning och användning av kommunala verksamhetsmått*. Lund: Lunds University Press. ISBN: 91-7966-444-X.

- Ravn, J., Nygaard, C., & Kristensen, P.H (2002). Strategen tecknar kontrakt – agentteori, i C. Nygaard (red.) & L. Bengtsson. (2002). *Strategizing – en kontextuell organisationsteori*. Lund: Studentlitteratur, 91-44-02104-6.
- Rogers, E.M. (1995). *Diffusion of Innovations*, fourth ed. Free press, New York, NY.
- Sacks, H. (1992). *Lectures on Conversatio*, vols I & II, edited by Gail Jeffersson with an introduction by Emmanuel Schegloff. Oxford: Blackwell Page references in the text refer to each volume in the following format: 1992, I: 467-8; 1992: II: 54-5.
- Sarbanes-Oxley Act of 2002. (2002). <<http://news.findlaw.com/hdocs/docs/gwbush/sarbanesoxley072302.pdf>>. Accessdatum 2005.04.11.
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2003). *Research Methods for Business Students*. England: Prentice Hall. ISBN: 0-273-65804-2.
- Schleifer, A., & Vishny, R.W.A. (1997). A survey of corporate governance. *The Journal of Finance*, s. 737-783.
- Scott, W. (1987). The adolescence of institutional theory. *Administrative Science Quarterly*, Vol. 32, s. 493-511.
- Silverman, D. (2001). *Interpreting Qualitative Data*. Great Britian: The Cromwell Press Ltd. ISBN: 0-7619-6864-4.
- Stelzer, I.M. (2004). The corporate scandals and American capitalism. *The Public Interest*, winter 2004, issue 154.
- Svernlöv, C., & Blomberg, E.B. (2003). *Sarbanes-Oxley Act – USAs hårda svar på redovisningsskandalerna*. Balans, 2003, nr. 1, s. 23-27.
- The Economist, (2005). Compensation culture. *The Economist*, Vol. 374, Issue 8419, s. 58.
- Thorburn, K. (2002). När grå ekonomi blev svart. *Axess Frizon*, Oktober 2002, sid. 34-35.
- Tulin, L. (2004). Svenska bolag flyr från den New York-börsen. *Dagens Industri*, 2004.11.29.
- Törngren, L. (2004). Spara pengar genom att anpassa till SOX nu. *Örhlings PricewaterhouseCoopers Agenda*, nr. 3.
- Williamson, O.E. (1985). *The Economic institutions of capitalism*. New York: Free Press, ISBN: 0-02-934820-X.
- Williamson, O.E. (1993). The Logic of Economic Organization, i O. Williamson & S. Winter. (1993) *The Nature of the Firm*. New York: Oxford University Press. ISBN: 0-19-508356-3.

Williamson, O.E. (1995). Transaction-cost economics: the governance of contractual relations, i O.E Williamson & S.E Masten (1995) *Transaction cost economics* Volume 1. USA: Edward Elgar Publishing Company. ISBN: 1 85278 952 2.

Williamson, O.E. (1996). Transaction cost economics and the Carnegie connection. *Journal of Economic Behavior & Organization*, Vol. 31 (1996) 149-155.

Örn, G. (2004). Svensk VD bäst betald i EU. *Dagens Industri*, 2004.10.11.

Bilaga 1: Brev till bolagen

Hej!

Tack för att Ni har tagit Er tid att medverka i vår undersökning.

Vilka effekter får Sarbanes-Oxley Act på bolag i Sverige? Detta intresserar oss då vi skriver magisteruppsats inom redovisning på Högskolan Kristianstad. Vårt syfte med uppsatsen är att studera vilka förändringar som uppkommer på bolag i Sverige till följd av lagen och hur eventuella förändringar påverkar bolagen. Vi vill också undersöka vilka förändringar som sker i bolag i Sverige som inte är tvingade att implementera lagen.

För att kunna genomföra arbetet är vi i behov av information från både bolag som berörs av lagen och bolag som inte berörs av lagen. Därför är vi glada att få ta del av information från Ert bolag.

Nedan följer information om de områden som kommer att beröras under intervjun.

Har Ni synpunkter eller frågor är Ni välkomna att ta kontakt med oss via e-mail eller telefon.

Med vänliga hälsningar

Sandra Gunnarsson
XXXXXXX
XXXXXXXXXX

Annika Nilsson
XXXXXXX
XXXXXXXXXX

Handledare: Torbjörn Tagesson
Univ. lektor i företagsekonomi
Tel: XXXXXXXX
E-mail: XXXXXXXX

Bilaga 2: Intervjuguiden

Intervjuguide till SOX-bolag

Vilken befattning har respondenten?

P1: Implementerar ni SOX?
Varför implementerar ni SOX?

P2: Tror ni att ni anpassat er till SOX:s bestämmelser trots att ni inte varit tvingade?

P3: Hur ställer ni er till de svenska reglerna när dessa kolliderar med SOX: regler?

P4: Har ni funderat på att avstå handel på den amerikanska börsen för att undvika att beröras av SOX?

P5: Har ni någon på bolaget som intygar årsredovisningen och kvartalsrapporternas riktighet?
Företar bolaget någon speciell handling när det sker väsentliga förändringar av bolagets ekonomiska ställning eller dess ledning?
Vem utser revisor i Ert bolag?
Vem bestämmer compensationen för revisorn i Ert bolag?
Vem utövar tillsyn över revisorn i Ert bolag?
Vilka personer sitter med i en eventuell revisionskommitté?
Har någon i revisionskommittén någon speciell kunskap?
Hur visar bolaget att det innehar en god intern kontroll?

Om nej, kommer ni att ha det?

P6: Kommer VD och ekonomichefernas arbetssätt att förändras i och med lagen?
Kommer ni vara mer försiktiga för att undvika oriktigt uppträdande? Kommer bra affärsrisker att gå förlorade?

P7: Hur ser principalerna (ägarna) på de ökade straffen som kan drabba VD och ekonomicheferna?
Kommer agenten att behöva mindre övervakning när straffen ökar?

P8: Har ni sett någon förändring av compensationerna till VD och ekonomichef i och med införandet av SOX?
Tror ni att en förändring kommer att ske?

P9: Har ni sett någon förändring i rekryteringsprocessen i och med att ni ska lyda under SOX?
Tror ni att en förändring kommer att ske?

P10: Förändras styrelsens oberoende?

P11: Tror ni att lagen kommer att öka investerarnas förtroende? Tror ni att anskaffningen av kapital kommer att förändras?

P12: Hur kommer ni att skydda er mot de höga böterna som VD och ekonomicheferna kan ådra sig?

P13: Hur ofta byter ni revisor?

P14: Har ni sett några förändringar i kostnaderna för revisionerna? Tror ni förändringar kommer att ske?

Inom vilka områden inom Ert bolag kommer kostnaden att öka i och med implementeringen av SOX?

Ser ni några ”intäkter” från SOX?

Vad är Er inställning till SOX?

Anser Ni att SOX behövs?

Fördelar/nackdelar med SOX utifrån Ert bolag.

Ser ni andra förändringar i bolaget?

Intervjuguide till kontrollbolag

Vilken befattning har respondenten?

Känner ni till lagen?

P2 Implementerar ni SOX.

Varför implementerar ni inte bestämmelserna i lagen?

P4: Undviker ni att bli registrerade hos SEC för att slippa att följa SOX?

Vad är Er inställning till SOX?

Anser Ni att SOX behövs?

P15: Har ni sett några förändringar i kostnaderna för revisionerna? Tror ni förändringar kommer att ske?